

Seminář konaný pod záštitou poslankyně Ing. Marie Pošarové

Ve spolupráci s Institutem Svobody a přímé demokracie

Alternativy řešení energetické krize

Jak snížit ceny elektřiny a plynu?

Praha 2022

Seminář konaný pod záštitou poslankyně Ing. Marie Pošarové

Ve spolupráci s Institutem Svobody a přímé demokracie

Alternativy řešení energetické krize

Jak snížit ceny elektřiny a plynu?

Praha 2022

Ing. Marie Pošarová

„Alternativy řešení energetické krize: Jak snížit ceny elektřiny a plynu?“

Ústředním tématem politické debaty na národní i evropské úrovni je v poslední době bezesporu energetika: astronomicky rostoucí ceny elektřiny a plynu, otázka energetické bezpečnosti a nezávislosti, diverzifikace zdrojů dodávek zemního plynu, budoucí podoba energetického mixu, vliv klimatické agendy na energetiku a ceny energií a podobně. Právě těmto tématům – zejména z pohledu národních zájmů České republiky – se bude věnovat náš odborný seminář.

Úvodní slovo:

Ing. Marie Pošarová – poslankyně

Tomio Okamura - předseda hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD)

Panel 1

Ing. Bohuslav Čížek, Ph.D., MBA – ředitel Sekce hospodářské politiky a hlavní ekonom Svazu průmyslu a dopravy České republiky

Ing. Pavel Janeček – energetik, ekonom, manažer, bývalý generální ředitel Pražské plynárenské a.s.

Ing. Bc. Ivan Noveský – energetik, právník, předseda Institutu pro energetiku

doc. Ing. Lubomír Lízal, Ph.D. - ekonom, vysokoškolský pedagog, bývalý člen Bankovní rady ČNB

Dr.- Ing. Milan Urban – manažer, architekt, bývalý předseda Dozorčí rady Pražské plynárenské a.s.

Panel 2

doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D. - ekonomka, prorektorka Vysoké školy obchodní

Pavel Farkač – vedoucí rozvojových a transformačních projektů a hlavní analytik společnosti Sev.en Energy

Ing. Jiří Matoušek – marketingový ředitel, člen představenstva společnost Centropol

Ing. Marie Pošarová

Dámy a pánové, vážení hosté.

Dovolte mi, přivítat Vás zde v Poslanecké sněmovně na odborném semináři: „Alternativy řešení energetické krize, jak snížit ceny elektřiny a plynu?“, který pořádáme ve spolupráci s Institutem svobody a přímé demokracie, jehož řediteli panu Josefu Nerušilovi děkuji za organizační spolupráci. Srdečně zde vítám předsedu Svobody a přímá demokracie, předsedu petičního výboru Poslanecké sněmovny pana Tomia Okamuru, dále vítám všechny naše vystupující, všechny naše panelisty a děkuji jim za to, že přijali naše pozvání vystoupit na této akci. Je tu jedna dáma a devět pánů, takže jsme trochu genderově nevyvážení, ale věřím, že mi to odpustíte.

Vítám zde tedy tyto osobnosti:

doc. Ing. Ilonu Švihlíkovou, Ph.D., ekonomku a děkanku - **na pozvánce je prorektorka**- Vysoké školy obchodní evropské university,

Ing. Bohuslava Křížka, ředitele, ředitele sekce hospodářské politiky a hlavního ekonoma Svazu průmyslu a dopravy České republiky,

Ing. Pavla Janečka, ekonoma, energetika, manažera, podnikatele, bývalého generálního ředitele Pražské plynárenské, a.s.,

Ing. Bc. Ivana Noveského, energetika, právníka, předsedu Institutu pro energetiku,

Doc. Lubomíra Lízala, Ph.D., ekonoma, vysokoškolského pedagoga, bývalého člena Národní rady ČNB,

Dr. Ing. Milana Urbana, manažera, architekta, bývalého předsedu Dozorčí rady Pražské plynárenské, a.s.,

Pavla Farkače, vedoucího rozvojových a transformačních projektů, hlavního analytika společnosti Sev. en Energy a

Ing. Martina Dostála, předsedu představenstva společnosti Transform – Lázně Bohdaneč.

Samozřejmě vítám Vás všechny, vážení hosté, včetně studentů, pedagogů a vedení Střední školy veřejnoprávní z Prahy 8. Přeji Vám hodnotný zážitek a dovolu mi ještě uvést pár slov k tomu, jak bude náš seminář probíhat. Zahájí jej úvodním slovem pan předseda Tomio Okamura, poté bude následovat úvodní panel, který bude dominantně teoreticky-analytický, i když ne zcela. Vystoupí v něm: Ing. Čížek, Ing. Pavel Janeček, Ing. Noveský, doc. Lízal a pan dr. Urban. Tento první panel by měl skončit v 11.45 hod., přičemž jeho součástí po vystoupení panelistů bude i diskuse. Od 11.45 hod. do 12.15 hod. bychom si udělali přestávku s možností občerstvení. Ve 12.15 hod. začne druhý panel a vystoupí v něm doc. Švihlíková, pan Farkač a Ing. Dostál. I tento panel a celý seminář bude zakončen diskusí. Seminář je nahráván, natáčen a bude k dispozici na YouTube a dalších platformách sociálních sítí. A samozřejmě na našem Institutu budeme vydávat tištěný sborník.

Dámy a pánové, tímto považuji náš seminář za zahájený a prosím o úvodní vystoupení pana předsedu Tomio Okamuru.

Tomio Okamura

Vážené dámy a pánové, vážení přátelé. Děkuji Institutu svobody a přímé demokracie a poslankyni SPD Marii Pošarové za pozvání na tento seminář s názvem Alternativy řešení energetické krize: Jak snížit ceny elektřiny a plynu? Je pro mne čest zde říci pár slov na úvod.

Dvacet let hovořím a píši o nutnosti diverzifikovat zdroje energií v České republice, a to bez ohledu na to, koho z dodavatelů máme či nemáme rádi. Mnohokrát jsem psal a mluvil o tom, že závislost jen na ruském plynu není pro nás výhodná, a to ne proto, že bych byl protiruský, ale proto, že to nebylo výhodné pro Českou republiku. Pokud dnes říkáme, že odmítání plynu a ropy z Ruska je nevýhodné, tak to opět není proruské, ale jde o pragmatické vyhodnocení stávající situace. Všichni zde víme, co je příčinou současné energetické krize. Ta je dílem vítězství nesmyslné ideologie nad realitou. Německo a další země Západu naplánovaly svou energetiku na odstavení uhlí a jádra a na tom, že tyhle zdroje nahradí plynem a obnovitelnými zdroji. To vloni odstartovalo krizi v Evropě. A i dnes to vrcholí nesmyslným, účelovým odtržením od levného plynu z Ruska.

Do protievropského tábora jsme dnes zatlačili také Čínu a pomalu se tam přesouvají také arabské země a země Latinské Ameriky. Nejde už o energetiku, ale o přežití evropské civilizace, protože se ve jménu anglosaské nadřazenosti odřezáváme jak od energetických surovin, tak od surovin strategických pro moderní technologie. Titan a další vzácné kovy do aut, letadel a počítačů pochází ze zemí, které zcela úmyslně štveme proti sobě.

Mimochodem i v systémech stíhaček a raket, které se posílají proti Rusům je titan z Ruska. Pozoruhodný paradox. Přestože jsme jako republika

soběstační, pokud jde o elektřinu, tak úmyslně, a musím říci, že zcela úmyslně, tuto soběstačnost dosavadní vlády podvázaly vývozem elektřiny do Německa, Rakouska a následným předraženým přeprodejem zpět. Německo před pár týdny odmítlo oficiální ruskou nabídku zprovoznit plynovod Nordstream II, a zajistit tak plyn pro Evropu na tuto zimní sezonu. Evropa si tak dobrovolně snížila a zúžila možnost dodávek energií a pochopitelně jako bonus si odmítnutím plynu ceny plynu sama zvýšila.

Energetická krize se fakticky týká jen satelitů USA, přičemž z veřejných zdrojů víme, že USA nakupují ruský plyn přes Čínu a spolu s nimi dnes činí i další země, které tuto možnost mají. Jak Čína, tak Indie, Pákistán a další. Při vyšetřování se kriminalisté ptají cui bono – komu ku prospěchu? Když se podívám do USA, tak vidím, že odepsaný břidlicový plyn je konečně opět ve hře. Stejně jako tam roste opět zbrojní výroba, kterou zastavil konec války v Afghánistánu. USA nakupují nejen ruský plyn, ale obnovily spolupráci s Venezuelou a s jejím prezidentem, proti kterému nedávno zosnovaly hned několik státních převratů. Zisky rekordně rostou i Gazpromu a jediný, kdo na všem tratí, jsou Evropané.

Zcela vážně bychom tedy měli mluvit o ideologické krizi, protože elektřiny, ropy a plynu je ve skutečnosti kolem nás dost, ale z nějakých důvodů se tady některým vládním elitám zatemnily mozky. A jak říká náš přítel, premiér Viktor Orbán, střílíme si do nohou, do rukou a vypadá to, že míříme už i na naše hlavy.

Děkuji za pozornost.

Ing. Bohuslav Čížek, Ph.D., MBA

Dobrý den, děkuji za pozvání.

Já se na to podívám z pohledu situace za firmy, protože poslední měsíce ta situace a nálada není dobrá a v podstatě se stupňuje negativním směrem. My klidní za podnikatelský sektor stále ještě nejsme.

Ukážu dva tři grafy z hlediska vývoje cen. Někdy nám je tvrzeno, že ten pokles, který vidíme v posledních dnech, že půjde dál a že můžeme být klidnější, ale my klidnější být nemůžeme, protože tam je několik nejistot. Pořád, když se podíváme na ty hodnoty, které jsou obchodovány pro ten příští rok – za jaké ceny si lze v tomto případě zemní plyn koupit na příští rok, tak pořád jsou to pěti – až šestinásobky toho, za co kupovaly firmy zemní plyn zhruba dva roky zpátky. Stejně tak, když se podíváme na dnešní situaci – když minulý týden nebo předminulý v médiích proběhlo, jak je plyn levný aktuálně na spotu, tak to byla okamžitá situace toho, že bylo teplo, byly tankery v přístavu a zásobníky jsou plné před zimou. To samozřejmě nedává žádnou jistotu firmám, za kolik si nakoupí na příští rok.

Když se bavíme s firmami, zda se příští rok zafixovat, nebo si vzít cenu spotovou plus nějaká riziková přírážka, tak kdybychom se zafixovali na těchto cenách s výhledem, že to možná půjde dolů, určitě by to nebylo správné

rozhodnutí. Stejně tak ten spot, pokud přijde velká zima nebo se něco dalšího stane na trzích a ceny vylítnou, tak opět tam tu jistotu nemáme. Já se ještě

k tomu dostanu ve vztahu k zastropování, které zde vláda schválila, ale to není pro všechny. My si musíme uvědomit provázanost v naší ekonomice a jaká je struktura průmyslu a ekonomiky u nás. To znamená, a to bych zdůraznil, pro nás jsou ceny energie a energetická situace v tuto chvíli hlavní bariérou dalšího růstu.

Když se podíváme na další obrázek, tak cena elektřiny a silové elektřiny na velkoobchodním trhu pro příští rok je 370 EURo/MWh, to pořád je hodnota oproti 40 eurům před dvěma lety, meziročně několikanásobná. Stejně tak ceny povolenek – to je poslední graf – a já se pak zaměřím na nějaké konkrétní případy a situace. Vidíte také určitou korekci, nicméně v porovnání se dvěma roky zpět jsme na třínásobku. A stejně pořád to není to, co je klíčové, ta jistota a stabilita pro firmy z hlediska plánování.

Uvedu pár příkladů toho, co se děje v ekonomice. Možná mediálně znáte keramičky, sklárny, pekárny, ale ono už je to opravdu napříč ekonomikou. V řadě případů i firmy s velkou přidanou hodnotou, já to uvedu obecně, abych nejmenoval, ale dostáváme do rizik i společnosti, které třeba nejsou tolik závislé na cenách energie, nebo mají poměrně vysoké marže, ale pokud jim jejich klíčový dodavatel z toho základního průmyslu oznámí, že neví, jestli ještě příští rok bude existovat, tak to samozřejmě žádnou jistotu nepřináší. Stejně tak řada firem udělala úsporná opatření nejen v oblasti energetické náročnosti, ale mezi taková opatření patří i omezení provozu, omezení v nastavení směn a výroby tak, aby vyráběla třeba v levnějších časech. To jsou opatření, ke kterým firmy přistupují.

Další souvislost – já jsem jednu naznačil – jedna je otázka, pokud by se situace nelepšila nebo eskalovala – nechci malovat krizové scénáře, pořád je naděje, že ceny mohou jít dolů, že zafungují všechna opatření a naše vláda přijme ještě některá další opatření, která po ní chceme. Nicméně v případě, že by se ceny udržely na těchto úrovních nebo byly vyšší, tak samozřejmě u těch velkých firem, které už to nedokáží tak, jak se to dařilo v posledním roce promítat do cen finální výroby, poptávka a situace na trzích již není tak

vstřícná, víme, že dochází k ochlazení poptávky nejenom u nás, ale i ve světě. Tím pádem mohou být ohroženy dodavatelské řetězce, protože i ty velké firmy jsou základním vstupem dalších firem, stejně tak ten tlak na cenách vstupů znamená tlak na cenu výstupu. To je další inflační faktor. A to

hlavní – řada firem ještě neuzavřela své byznysové a investiční plány na příští rok, pořád ještě vyčkává, jak ta situace bude vypadat. Velmi těžko se v této situaci plánují větší a dlouhodobější zakázky a investice, pokud tu jistotu nemáte.

Další souvislost je zajištění ceny na příští rok. Vláda nabídla strop většině malých a středních firem, ale pořád ho nemáme pro velké firmy, které jsou pro naši ekonomiku vzhledem k průmyslové struktuře naší země zásadní. A to je ta nejistota, o které jsem mluvil. Rád bych se trochu ohradil proti tomu, že firmy nic nedělají. Ona ta nejistota posledních let a ty ceny i kdyby klesaly dále, nebo kdyby byl strop pro všechny, tak v podstatě už je to situace, kdy firmy řadu opatření provádí. Z našeho šetření vyplývá, že ta největší opatření jsou v souvislosti se stavem cen energie. Ten strop, který požadujeme, byť je pro řadu firem stále vysoký ve srovnání s cenami, které tady byly před dvěma roky, tak to vnímáme, že by to mohla být nějaká brzda, záklopka pro plánování pro příští rok. Pokud nebude pro velké firmy nic a ceny tržní třeba půjdou dolů a budeme všichni spokojeni, bude plánování a rozhodování kontraktu s jasnou cenou, a pak se stane, že z řady faktorů, geopolitika, počasí, které trhy ovlivňují, se ceny utrhnou a mohou jít nahoru, což by tu firmu mohlo významně poškodit.

Ještě bych rád zdůraznil, co je důležité. Slyšíme to všude ve světě, v Evropě, ty firmy jsou v podobném postavení. Ne vždy to úplně platí, že ceny půjdou nahoru, šly vždy nahoru ve srovnání s cenami, které tady byly dva – tři roky zpátky, s tím už musíme počítat, firmy si to uvědomují. Problém je v tom šoku. V té rychlosti a skokovosti. Druhý problém je, že v řadě zemí dochází k nepříjemným opatřením, které ne vždy jsou vidět v těch hlavních seznamech, ale ty srovnatelné podmínky jednotlivých zemí nejsou úplně stejné v cenách energie. My slyšíme od řady firem, které působí v zemích Evropy, že je to podobné, ale pak slyšíme, že ve Francii u nakoupeného energetického mixu mají nižší cenu, protože tam je zafixovaná část – na

základě smlouvy s francouzskými jadernými elektrárnami část ceny zafixovaná za regulovanou cenu, v Polsku mají nižší ceny, Španělsko, Portugalsko mají nižší ceny v rámci Iberijského modelu. To znamená, že ty podmínky úplně srovnatelné nejsou. A to nemluvím o globální úrovni, kdy v některých případech třeba USA mají ceny násobně nižší.

Ohledně těch opatření. Když si vyberu jenom ty tři největší, tak jsou spojeny s úsporami energie, investice do úspor energie vč. Investic do obnovitelných zdrojů. To byly ty úplně nejčastější opatření. A další nejčastější opatření bylo promítnutí zvýšených nákladů do cen. To s tím samozřejmě souvisí a je třeba si to uvědomit.

Poslední graf souvisí s tím, co jsem tady již řekl. Vysoká nejistota. Potřeba určité jistoty, i když samozřejmě stoprocentní jistota není. O tom ani podnikání není. Na druhou stranu když se podíváme na to, co je dostupné. Kompenzace nepřímých nákladů. To už jsme řešili před válkou. Snížení poplatku na podporované zdroje energie. Také jsme řešili před válkou v roce 2021, že je potřeba toto opatření udělat. Ale v těchto cenách energie, které jsme viděli na grafech to určitě nejsou dostatečná opatření. Další opatření – strop vlády pro domácnosti a malé a střední podniky. Tím jak je to nastaveno, nejsou úplně pokryty malé a střední podniky. Třeba když je firma v nájmu v určitém areálu, tak to bohužel tuto situaci neřeší. A jak jsem naznačoval, je tam 200 eur na MWh a je to pořád čtyřnásobně vyšší cena než cena, která byla dva roky před tím. Ale na druhou stranu je to určitá záklopka, garance, ale je potřeba k tomu udělat doplňková opatření. Proto chceme, aby Česká republika nadále využívala dočasný krizový rámec a program, kde vlastně minulý týden vyhlásila první výzvu a ještě tam samozřejmě určitá omezení jsou. Ve vztahu k tomu programu bych rád upozornil, že tam je řada omezujících podmínek, složitostí, a i proto Evropská komise přijala 28. října 2022 revizi, kdy některé podmínky zmírnila. Doufáme, že na příští rok vláda naplno využije zmírnění a nastavení tak, jak ho komise upravila. Protože ta první výzva, která byla vyhlášena je za únor – říjen 2022 a tento program je deklarován, že to je doplněk pro ty co nejsou zastropováni. Tím pádem není nic na příští rok, protože tady to je ta zpětná část a zase tam není ta jistota pro plánování.

Co chceme dál? Určitě vážnost problémů, nepodceňování a s tím spojenou lepší komunikaci a zlepšení procesů. Určitě nadále podporujeme rychlé kroky, silné kroky, a to jak na evropské, tak národní úrovni. Uvědomujeme si, že řada těch faktorů je mimo Českou republiku a samozřejmě levnější řešení je společné řešení. To znamená čím více evropských řešení, tím levnější budou národní řešení. Za nás a stejně tak i dalších patnáct států vč. průmyslových asociací v Evropě je podpora k oddělení ceny plynu od ceny elektřiny. Určitě společné nákupy. Některá opatření svůj smysl mají a mohou ovlivnit snížení ceny energií. Nicméně i s ohledem na toto chceme pořád zastropování a národní řešení pro všechny. Pokud ceny půjdu díky evropským opatřením dolů, že půjdu pod stropy, pak to stát tolik řešit nemusí a firmám se dá alespoň nějaká jistota. Chceme, aby zastropování bylo pro všechny firmy a k tomu řada doplňkových nástrojů. Využít naplno dočasný krizový rámec, možná, že víte, že se připravuje program na podporu likvidity EGAP plus, úvěrový program, daňové úpravy, možnost odložení, posečkání odevzdání daně z příjmů právnických osob. Je potřeba dělat i ty koncepční věci kolem. Pracovat na státní energetické koncepci a výhledu, že je určitá jistota ohledně investic, protože to nejsou levné investice. Vědět, kam chce Česká republika jít, kam chce investovat, jaké zdroje bude podporovat a tím je myšleno, že k tomu bude přizpůsobovat legislativu, infrastrukturu apod. To je jedna z věcí, kterou je potřeba mít střednědobě i dlouhodobě mít na stole. Stejně tak povolovací postupy u OZE. Viděli jsme malou novelu ohledně fotovoltaické elektrárny. Ano, je to podpora, ale je to jenom jedno z mnoha potřebných opatření.

Já nebudu jmenovat další opatření, ale myslím, že na úvod to stačí a věřím, že v dalších příspěvcích a diskusi toto bude rozebráno z dalších úhlů pohledu.

Děkuji za pozornost.

Ing. Pavel Janeček

Dobrý den.

Pro mne je trošku nepřírozené stát u tohoto mikrofonu. Já s tím nemám zkušenosti, takže pokud budu říkat některé věci, které možná budou znít trochu jinak, než jste slyšeli od mého předřečníka, možná trochu tvrději, tak to je tím, že jsem nervózní za tím pultíkem.

Já jsem si pro vás připravil takovou krátkou prezentaci a popsal jsem tam deset bodů, které by Česká republika měla dělat jako suverén. To znamená, že by se neměla spoléhat na evropské řešení. Já jsem se utkal několikrát na Twitteru s různými zástupci, např. Svazu průmyslu, panem Špicarem apod. On mi řekl, že jsem se asi spletl, když jsem mu říkal, že žádné evropské řešení není, že už není od jara, není v létě ani na podzim. On říkal, že mají plán B a to je to české řešení. Tak jsem se ho ptal, jaké, a on se odmlčel. Já se totiž domnívám, že klíčové je, aby vláda samozřejmě postupovala v rámci Evropské unie a aby postupovala jako vláda České republiky, která hájí primárně zájmy českých firem a občanů žijících na území České republiky.

První bod je nastavení státní energetické koncepce, která bude odideologizovaná. Pan Okamura mluvil o tom, že diverzifikace zdrojů, ať už jde o plyn nebo jiné komodity, není ideologická. Určitě ideologická je. Často slyšíme, že máme jednoho dodavatele a nemůžeme ho vypojit. A to stejné platí v komoditách. Prostě ty komodity musíme být schopni nakupovat ze všech čtyř světových stran. Možná jste zaznamenali, že se vyvíjí názor vlády, vyvíjí se názor i pověřence pro energetiku pan Bartušky, který říká, jednali

jsme s Alžírskem, Katarem, jednáme s dalšími dodavateli LNG a oni chtějí zafixovat ceny na těchto nesmyslně vysokých cenách a že nás tedy poslali kamsi. A to je ten problém, že jsme s nimi nejednali, když jsme s nimi mohli jednat a byli jsme suverénem při vyjednávání. To je to obrovské zdržení. My jsme o tom hovořili už vloni v létě, když se 10. 6. 2021 objevila cena plynu 161 EUR za MWh. To bylo zřejmé, že ten trh nefunguje a že se budou dít věci pro nás nepřírozené. Problém českého průmyslu není jenom o energiích, ale i o tom, že jsou poškozené dodavatelské řetězce. Vloni v létě jsme viděli čtyř až pětinasobné ceny plechů. Naši výrobci tím obrovsky trpěli a nikdo se tím nezabýval. Nebudu číst to, co jsem tam napsal, ale trvám na tom, že primárním viníkem je ideologie, její bezuzdné prosazování, popírání fyzikálních vlastností. Nositelem tohoto celého je bankovní sektor. O tom si můžete přečíst různé články. Hovoříme o ESG apod. Vzpomeňte si, že tam je to srovnání s rokem 2008, kdy jsme slyšeli DFX a všechny ty finanční deriváty. Dnes máme něco podobného. Málokdo si představí, co reálně ty zkratky znamenají, ale ty zkratky v podstatě nás vedou do toho problému.

Evropská energetická politika – symbolem této politiky jsou povolenky. Snažil jsem se popsat, co to vlastně znamená. Spočítal jsem, jakým způsobem se asi budou vyvíjet ceny elektrické energie, jaký vliv mají povolenky apod. A ty povolenky, to není 10% nebo 15%, ale to je 40% z ceny elektrické energie. A povolenky jsou přímým příjmem Evropské unie, tudíž je nemožné, aby je zrušila. Já navrhuji, aby byly zrušeny, aby byly nahrazeny uhlíkovou daní, ale tak, aby to v žádném případě nelikvidovalo žádný ze zdrojů a žádnou komoditu jako takovou.

Pan Farkač určitě bude hovořit i o uhlí, protože my máme uzavřený celý okruh od těžby přes jeho zpracování a výrobu elektrické energie atd. Je nesmysl se uhlí bezuzdně a rychle zbavovat. Sám jsem se podílel na odsíření většiny českých elektráren a myslím si, že jejich exhalace zdaleka nejsou tak problematické, jak je nám dlouhodobě předkládáno.

Potřebujeme odstranit všechny překážky. Výrobu jádra apod. vč. rychlé a razantní restrukturalizace, ale ne rozdělení ČEZu. To rozdělení ČEZu tak, jak je prezentováno, rozhodně neposílí jeho nezávislost a nedá vládě možnost ovlivnit výstavbu jaderných elektráren apod. Možná jste zaznamenali, že v současné době byly vybrány dodavatelé jaderných elektráren v Polsku. To

samozřejmě souvisí i s výběrem dodavatelů v České republice. Není možné s tím nějak zásadně bojovat, ale je potřeba si při vyjednáváních vyjednat takové podmínky, aby zapojení českého průmyslového sektoru bylo razantní a aby to byly i technologie, nejenom stavební práce apod. Protože to je dvacetiletý projekt – v těch technologiích je to o vývoji, a to je podle mého názoru velmi zásadní.

Posílení energetické soběstačnosti České republiky všemi způsoby. Diverzifikace zdrojů, dopravních cest, využití vlastních zdrojů, nevyužívání prostředníků v nákupu, zefektivnění a energetické úspory. K těm energetickým úsporám – chtěl bych zmínit především to, že pokud slyšíme o tom, že uspoříme v průmyslu apod., že musíme motivovat podniky, tak ti zásadní výrobci na území České republiky, ty velké podniky optimalizovány jsou, a to dávno. Ty úspory jsou možné na menších firmách, ale to, že by to změnilo energetickou bilanci České republiky, je naivní představa a v podstatě je to nějaké PR, kterému úplně nerozumím.

V rámci možností a podmínek a kde je to smysluplné, bych doporučoval, aby se efektivně podporovaly tuzemské alternativní zdroje a veškerá energetická řešení. Já jsem je tam vypsál, ale zastavil bych se u vertikálních fotovoltaických panelů podél liniových staveb, protože to v podstatě je něco, co nezabírá zemědělskou půdu a jsme schopni z toho získat poměrně velké zdroje. Na druhou stranu, co se týče fotovoltaik a větrných parků, tak s tím jsem velmi opatrný. Ze zásady entropii nepotlačíte a fyziku taky nezlomíte. To znamená, pokud jsme v geografii tam, kde jsme, tak nám tady jenom nějak fouká a nějak svítí. A má to ještě další efekt – to znamená, že alternativní zdroje jsou suplementární. To nejsou zásadní zdroje, tzv. tvrdé zdroje, protože když svítí, tak jedou všechny naplno, a když nesvítí, tak nejede žádný. Takže hovořit o tom, že budeme mít postavenou energetickou koncepci na bázi jaderných elektráren, což je správně a na obnovitelných zdrojích, tak to je nesmysl. To je potřeba vyzálohovat, protože potřebujete nějaké zdroje, když právě dojde k tomu, co jsem právě řekl, tak že nedojde k black outu. A to je věc, která potom reálně hrozí. Málokdo si uvědomuje, že black out u nás opravdu reálně hrozí a že nehrozí z nedostatku el. energie, to dokážete odpojit případné spotřebiče, ale z přebytku. A ten přebytek, to je něco, co je hodně rychlé. Kalifornie to zažívá velmi často a je to prostě

podinvestovaná energetická soustava. A to nám hrozí také. My jsme to počítali v jedné skupině, kolik se investovalo do energetických sítí za 30 let od roku 1959 do roku 1989 a od roku 1989 do roku 2019 a to jsou násobně nižší částky. Je to v podstatě podinvestovaná energetická síť, na což já upozorňuji opravdu velmi, velmi dlouho.

Je tady obrovský potenciál pro využití vodíku. V případě, že bychom se posunuli dále na obnovitelné zdroje – tam je ten přebytek, o kterém jsem hovořil – tak v tom případě vodík je vynikající akumulací prvek. V žádném případě to nejsou baterie. Baterie, to je něco, co je okamžitá a krátkodobá záležitost. To vidíme u elektromobilu. Každý z vás má mobil. Pokud často používáte mobil, nabíjíte ho už v jednu odpoledne. To samé platí pro automobily. Já jsem končil vysokou školu elektrotechnickou v roce 1991 a od té doby vývoj v ion baterkách byl veskrze žádný. Mohu vám vyprávět příhodu. Jako investor v investičním fondu jsme investovali do firmy, která se jmenovala Better Plays, to byla izraelská společnost, byl jsem přítomen i podpisu kontraktu, tvořili pro nás Renault Clio automobil, který měl battery svot, to znamená vyměňovaly se baterky, byly parky v Sacramentu, měli jsme to v Dánsku, ve Švédsku apod. a prodělali jsme na tom obrovské peníze, protože ty elektromobily mají nějakou možnost využití a my jsme možná byli příliš rychlí, třeba by to teď fungovalo, nicméně ty baterie životnost nemají a ty baterie nás dostaly do problému.

A teď zásadní záležitost. Vidíme to, slyšíme to, je to něco, co tady zaznělo trošku od pana Okamury, zákaz vstupu kapitálu z vyjmenovaných zemí do strategických průmyslových oborů, a pokud už tam jsou, tak řešit, jakým způsobem je dostat zpátky. Ten vliv. Vidíme to na kanadských těžebních polích v současné době. Problém, který já s tím mám, je v tom, že to je hrozně nevyrovnané, my nevíme, kterou zemi teď podporujeme a kterou ne a kterou budeme podporovat příště. Vidíme sami, že my se zaměřujeme na obnovu Ukrajiny a pan kancléř Scholz vycestoval do Číny. Tak v tom spatřuji trochu rozpor. Připadá mi, že když Němci mluví o tom, že Číňani nevstoupí do části hamburského přístavu, mimochodem pan kancléř Scholz byl starostou Hamburku, tu situaci tam dobře zná a nakonec tam Číňany pustil, takže já tam vidím, že je nutné, abychom se chovali sebevědomě k tomu, co máme na území České republiky.

Klíčová záležitost je udržení průmyslové výroby na úrovni České republiky. Já jsem tam popsal takové zajímavé srovnání. V roce 1903 bylo 65% průmyslové výroby Rakouska-Uherska na území České republiky. Česká republika měla v té době 10 miliónů lidí. Všimněte si, že 10 miliónů lidí je v naší kotlině pořád, a to bylo 20% celého obyvatelstva Rakouska-Uherska, a dnes bych se divil, jak velmi toto přetrvalo do současnosti. My jsme nejprůmyslovější zemí v Evropě na HDP. Podíl českého průmyslu na HDP je úplně největší a je neuvěřitelné, že bychom se tohoto měli zbavit. Já tam popisuji, že nám Rusko mizí v dálce, proto je prostě povinností státu zajistit konkurenci schopné vstupy pro průmysl na území České republiky.

Podpora malého a středního podnikání jako podstatného faktoru. Již jsem to zmínil dříve. Nám tady hrozí tzv. perfect storm. Na jednu stranu dramaticky klesají objednávky pro průmyslové podniky a na druhé straně rostou vstupy. To nejsou jenom energetické vstupy, ale to jsou vstupy i těch železných a dalších kovů atd. To v podstatě ten průmysl sám o sobě zvládnout vůbec nemůže. Slyšel jsem svého předřečníka, co v tom dělá Svaz průmyslu, ale on nikdo neřeší tu pravou příčinu a řešíme, jakým způsobem přerozdělíme daně. To mě trošku trápí.

Teď už v podstatě jen dvě věci, kterým já až tak dobře nerozumím, ale doporučoval bych, aby se dotáhl a dlouhodobě stabilizoval stavební zákon, zjednodušilo se řízení a zkrátily se lhůty. Pro mě to jsou všechno obstrukční jednání, které strašlivě protahují a byrokratizují výrobu na území České republiky.

To, co já vidím jako obrovský a zásadní problém, je kompetentnost a expertní úroveň lidí na ministerstvu. My jsme nyní slyšeli, že páni ministři budou mít více politických náměstků a méně odborných. Nevím, co k tomu říct. Kdybych byl býval politikem, tak na toto bych tloukl úplně nejvíc.

Ještě jsem si dovolil Vám tam dát tři odkazy. Já jsem natočil tři streamy s novinářkou z Hospodářských novin a tam je o plynu a o energetické koncepci úplně všechno. Vzpomněl jsem si totiž na Gordona Greeka z filmu Wall Street a on říkal: Máte tady jedno řešení. By, by book.

Děkuji vám.

Ing. Bc. Ivan Noveský

Dobrý den, vážené dámy, vážení pánové.

Co se týká Green Dealu a základních antiekologických projektů Evropské unie. Všechno to bylo s cílem zvýšit ceny energií. To se výrazně povedlo. Musím říci, že Green Deal jako takový dosáhl obrovského úspěchu. Zvýšení cen energií, ať už se jedná o elektřinu, ať už se jedná o plyn. Pravda je ta, že

ve druhé fázi k tomu výrazně přispěl konflikt na Ukrajině a sankce, které se podařilo Evropské unii vyhlásit v podstatě proti střední a východní Evropě. Protože upřímně řečeno Rusové, Američané, Číňané, Saudové a další z těch sankcí pouze profitují. Kdežto speciálně Česká republika na to nejvíce doplácí. A samozřejmě nejsme sami. Ono to všechno souvisí se vším. Tyto sankce v podstatě vypadají, a tam bych si dovolil nesouhlasit s předřečníkem, ony ty sankce dopadají těžce na průmysl a různé přerozdělování daní apod. To nám asi nepomůže, protože to neřeší ten základní problém. A to jsou nesmyslné ceny energií.

Česká republika je zcela soběstačná ve výrobě elektřiny. Dokonce pouze jádro a uhlí úplně stačí na to, aby pokrylo celou spotřebu České republiky. Protože z jádra a uhlí se vyrábí 69,3 terawatt hodin ročně a spotřeba domácností a průmyslu je 61,7 terawatt hodiny. To znamená, my máme přebytky. Jsme trvalým exportérem. Čili není jediný důvod, aby ty ceny šly tak šíleně nahoru. Pokud nám někdo říká, že musíme obchodovat na burze, tak za prvé je to nesmysl z hlediska těch obchodů, za další je to absolutní nesmysl z hlediska nějakých nařízení a zákonů. To nám nikdo neukládá. A hlavně, a to je potřeba si tady na rovinu říci, na té burze se obchoduje minimum. Tam se pouze spekuluje a vytváří se tam spekulativní ceny elektřiny, povolenek a dalších věcí. To znamená burza jako taková není někdo, kdo by vyráběl. To není výrobce. To si možná někteří europoslanci z některých stran „pětikolky“ možná myslí, že se vyrábí elektřina v zásuvkách. Oni asi v tomto bludu žijí. Možná si myslí, že se vyrábí na burze. Nevyrábí. Elektřina se vyrábí v našich stabilních zdrojích. My tady máme stabilní zdroje. Jak jsem říkal, celá Česká republika pouze v jádře a v uhlí vyrábí víc, než stihne spotřebovat. To je potřeba vidět. A v podstatě od roku 1996, kdy tady byla průměrná cena elektřiny po zdražení podotýkám 1,07 za kWh. Tak od té doby v podstatě nenastala žádná podstatnější investice do výroby elektřiny, která by znamenala to, že dneska nám tvrdí vláda, že když zastropuje cenu elektřiny, že to bude 9 až 11 Kč. Když se podíváte do vyjádření ČEZu, tak ČEZ v podstatě říká, bez zastropování byste platili 14,16 Kč za kWh. Myslím tím kategorii D02, což je ta nejběžnější kategorie pro spotřebu domácností. Takže tady není jediný důvod, aby ta cena elektřiny dneska po všech těch zdraženích a po všem byla vyšší než 4 Kč za kWh pro koncové spotřebitele včetně všech daní, včetně DPH a všeho. A pořád tam

jsou zisky ať už na straně výrobců, či na straně distributorů. Elektřinu jako takovou je třeba oprostít od povolenek, což dnes už nastalo, je třeba udržet stabilní zdroje. Neprodávat stabilní zdroje, které stejně ten ČEZ nevybudoval, protože se většinou vybudovaly dávno před rokem 1989. Vždyť si to vezměme. ČEZ v podstatě postavil jeden kritický blok v Ledvicích a paroplynku, kterou stejně nepotřebujeme, protože i maximální výkon daleko přesahuje maximální spotřebu České republiky. My vůbec nepotřebujeme paroplynku z hlediska výkonu a z hlediska naší spotřeby. Ta se používá pro Německo a pro další. Ať se tam používá, ať se na burze obchoduje elektřina z paroplynky, ať se na burze obchoduje elektřina z obnovitelných zdrojů, to je v pořádku. Avšak není jediný důvod, aby se na burze vytvářely ceny elektřiny pro Českou republiku úplně nesmyslné. Vždyť si to vezměme. Najednou bylo 1000 EUR za MWh, druhý den bylo 500 EUR za MWh na burze. Stačilo, že měla být nějaká demonstrace, tak se před tím najednou tvrdě sejmula cena z toho důvodu, aby se začalo zdůvodňovat, že vlastně ta cena není tak strašně vysoká. Teď zase si s námi hrají z důvodu ceny. To zastropování jsme si řekli – 9 až 11 Kč z kWh. Co je to za nesmysl? Proč? Není jediný důvod. A takto můžeme pokračovat dál.

Co se týká povolenek – povolenky CO₂. Dneska nám odletěl pan premiér na summit přísahat na to, že se přihlašujeme k radikálnímu snížení CO₂. To je sice krásná věc, ale my na jedné straně ho budeme snižovat, na druhé straně CO₂ nám chybí. Zeptejte se někoho, kdo vyrábí sodovky. Zeptejte se v Kofole. Sodovkárnám chybí CO₂. A navíc je šíleně drahý. Takže my si tady lžeme do vlastní kapsy.

Dneska nás dusí a bude nás dusit čím dál tím víc smog z tzv. malých zdrojů. A ten smog se začíná znovu objevovat. Podívejte se, jak začínají mlhy, jak se začíná šíleně zaplevelovat ovzduší. Protože lidi začínají třídit úplně novým způsobem. My jsme byli na špici z hlediska třídění odpadu. Dneska začínají lidé třídit odpad na hořlavý a na nehořlavý. To je šílenost. A to je výsledek Green Dealu? V Německu po třiceti letech budování energie venge a dalších nesmyslných věcí, tak v Německu dneska se dostali na úroveň znečištění ovzduší, které měli v 90. letech minulého století. Oni se po mnoha miliardách investic vrátili zpět. Tak kde to jsme? Není k tomu jediný důvod.

S tím souvisí samozřejmě to, že vláda by neměla desítkami miliard podporovat ČEZ a další, kteří exportují. Proč musí vláda podporovat desítkami miliard korun export elektřiny? Z jakého důvodu? Tam není jediný důvod. Pokud se u nás budou uplatňovat regulace anebo zákon o cenách, který by se měl uplatňovat, tak to máme úplně jasné. Nakonec tu elektřinu pořád vyrábíme za nějakých 15 haléřů, resp. za 25 haléřů. Ať už se jedná o uhlí – tam jsou zase samozřejmě ty povolenky, které tam nepatří anebo ať už se jedná o jádro. Žádný nový jaderný blok se nepostavil. Kdyby se postavilo šest nových jaderných elektráren, aby se nahradil ruský zemní plyn, tak bych chápal, že samozřejmě cena stoupne, že se do toho budou promítat investiční náklady. Všechny ty investiční náklady, které šly na Balkán, tak kde z toho dnes máme výsledky? Máme šílenou cenu elektřiny. My jsme dneska absolutně na špičce celé Evropy, nemyslím jen Evropskou unii. My dneska máme nejdražší cenu pro domácnosti v celé Evropě. A přitom máme nejnižší náklady na její výrobu. Takže tudy cesta nevede. A to likviduje občany, průmysl, to likviduje všechny.

Cesta je ve snížení nesmyslných cen energií. S tím samozřejmě souvisí plynárenství. Zaspalo se tady. Měli jsme tady nějakého bezpečnostního poradce pro energetiku, který nám říkal, jak je všechno dobrý a že vlastně nikde nic není. Ale řekněme si to. My dneska nemáme infrastrukturu, která by nám dokázala to LNG, ať už se jedná o americký LNG nebo ruský, oni ho z velké části překupují též, což je také velká legrace, tak to LNG sem není jak dostat. Protože z těch terminálů, ať už v Holandsku, nebo ze severu z Polska, tak tady není infrastruktura, která by to sem dopravila. Nepostavil se ten plynovod nahoru, není propojení mezi Holandskem a Německem. A víme, jak vypadá německá solidarita – v momentě, kdy ten plyn nebude v Německu, tak samozřejmě nebude ani u nás. Protože Němci jsou všechno jenom ne čechomilové. A to si tady musíme říci. To je bohužel smutná skutečnost. Mě to strašně mrzí. Já si myslím, že ty vztahy v Evropě by měly být nějakým způsobem nastaveny, ale nedá se zapomínat, co tady probíhá. My od roku 1967 spoléháme na ruský plyn. To se zprovoznil první velký plynovod. V 70. letech se zprovoznil tranzitní plynovod, který navazuje na ty plynovody, které jdou přes Ukrajinu. To jsou ty ruské plynovody Orenburg, Progres, Sojuz. To všechno se spojilo do velkého tranzitního plynovodu, který je dneska rozdělen na větev na Slovensko a na Prograz tady v České

republiky. V roce 2011 se zprovoznila Nord Stream 1, a to způsobilo to, že ten plyn se otočil do České republiky. My dostáváme plyn nikoliv tou klasickou cestou z východu na západ, ale ze západu na východ. My dneska dostáváme ten plyn přes Německo. Tím jsou narušeny základní toky a celá česká ekonomika a celý rozvoj českého průmyslu byl tehdy postavený na ruském zemním plynu, a odpojit se od něho – samozřejmě já uznávám, že politicky je potřeba se od něho odpojovat. Pokud ale nemáme náhradu a pokud Američani dodávají LNG, a na to si stěžují i Němci, kancléř Scholz a prezident Macron, pokud oni to dostávají, u nás se to zatím nikdo neodvážá říci, o tom se zatím mlčí, pokud tedy LNG dostávají Německo a Francie 5 až 8x drážce, než se prodává v USA, tak je někde něco špatného. A pokud tohle se nám nepodaří odstranit, tak se tady marně budeme bavit o snížení cen, marně se tady budeme bavit o snížení inflace. Potom máme opravdu smůlu a ty ceny budeme platit. A to, že stát zastropoval nesmyslně ceny na straně koncové u spotřebitelů, místo aby to zastropoval u výrobců, tak to zase ten stát nás dále zadlužil. Protože stát vystavil bílko šeky těm výrobcům, a potom nebude žádný problém, že ta cena byla 1000 EUR za MWh, proč by nebyla za 2000 EUR za MWh? Vždyť ti spekulanti na tom jedině vydělají, ale státu a nám všem se šíleně dělá díra do kapsy. My se zadlužujeme, zadlužujeme svoje vnuky, pravnuky a možná i další generace. A to je chyba. Čili – snížení cen energií, to je zásadní. Ted! Hned! Ať už s touto vládou, nebo s jinou, ale musí to nastat. Nebo umřeme do slova a do písmene.

Děkuji.

Doc. Ing. Lubomír Lízal, Ph.D.

Vážení předsedající, vážení páni poslanci a poslankyně.

Já budu možná příliš teoretický, ale bylo avizováno, že to bude částečně teoretická přednáška a naváží na to, o čem tady částečně hovořil svaz průmyslu. Já bych se odrazil od toho, co mně tam chybělo, a to je trošku se zamyslet nad těmi příčinami, jak je řešit nějakým jiným způsobem než, řekněme v té druhé fázi pomoci, řešení následků, a nikoliv příčin.

Když se podíváte na to, jaká byla situace za posledních 10 let, tak vlastně vidíte, že z hlediska energetiky jsme se dostali do stavu, kdy se neustále měnily podmínky v té energetice. To znamená, že ten sektor jako takový se dostal do stavu, kdy normální investor tam prostě nepůjde, pokud nedostane dotaci, nebo nemá něco slíbeno. Jinými slovy jsme se dostali do situace, že máme sektor, který je řízen pouze na základě spekulativních investic. Pokud vám každých pět let někdo změní podmínky, tak jako investor do toho sektoru nepůjdete, zejména když energetika má návratnost, když je to krátkodobé, tak je to 20 let, a když je to běžné, tak ten zdroj stavíte na 50 let, tu síť stavíte také na 50 let plus minus 10 let. Jinými slovy, pokud každých 5 let měníte nějakým způsobem podmínky, tak se nevyplatí do toho investovat. To je ten základní problém, který tam je. To vede k tomu, že máte pouze krátkodobé tržní signály. V okamžiku, kdy ten model obchodování je postaven na tom, že vyrovnáváte ze dne na den a nemáte tam dostatečně silné investiční signály, tak se dostáváte do situace, kdy ty dlouhodobé ceny vlastně neznáte, protože ten trh je pokriven pomocí dotací a různých batů, briefů apod., a ty krátkodobé, tam vycházíte z toho, že už máte nainvestováno, ty zdroje stojí,

nicméně nemáte jak je obnovit. Tam je nesoulad mezi krátkodobou a dlouhodobou cenou.

Z hlediska standardní ekonomie vždycky slyšíte něco o tom, že pomocí ceny se vyrovnává nabídka a poptávka, že ta cena závisí na místě, komoditě a čase. To je hezký teoretický běžný stav. Nicméně energetika pracuje trochu jinak. Tam je situace, kdy vlastně v daný čas se vám výroba přizpůsobuje poptávce. Je to úplně jiný princip, než je ve standardní ekonomii. Jeden školský příklad, když tady máme studenty. Když zapnete žárovku, tak také napřed nevoláte do elektrárny, jestli náhodou tu elektřinu pro vás vyrobí. V podstatě ona se přizpůsobí tomu, co vy chcete za daných nějakých cenových mechanismů. To je jeden z hlavních bodů, který je trochu jinak v energetice. Standardní situace: máte nabídku, máte poptávku – vychází z toho, že čím vyšší cena, tím více dokážete vyrábět, postavíte zdroje. Toto je takový ten idealizovaný graf poptávky a nabídky s tím, že když je cena vysoká, tak samozřejmě poptáváte méně.

Z hlediska toho, co bylo původně v Green Dealu, tam byla hezká myšlenka v tom, že když tam dáme nějaké obnovitelné zdroje, které jsou neviditelné a mají nulové náklady na provoz, berte to s určitou rezervou, ale mají nulové náklady na provoz, tak vlastně tu celou křivku nabídky posunu doprava, a to povede ke snížení ceny. To je ten prvotní signál, který tam byl. Co se ovšem stane v reálu. Opravdu to tak je. Máme problém v tom, že to je krátkodobý signál. To je v podstatě to, že když vezmete ten systém obchodování, tak zase ty zdroje, které jsou tzv. obnovitelné – podporované zdroje, teď se používá spíš terminologicky, tak z toho vychází, že dodávají za nulové variabilní náklady, nicméně nikdo vám nepostaví elektrárnu za to, aby dostal pouze variabilní náklady. Co ten kapitál? To je ukázka toho, kde vlastně vznikl problém s tím, jak investovat v energetice. Ten základní problém je v tom, že jde o přílišné zjednodušení trhu, protože on má dlouhý horizont investování. V podstatě jadernou elektrárnu, když to dobře dopadne, tak deset let zařizujete povolení, deset let to stavíte a pak to 50 let provozujete. Plus mínus. Takže z tohoto pohledu ty krátkodobé pohledy vám nezachycují to, co byste měli mít pro investiční rozhodování.

Z dlouhodobého hlediska je tam skrytý jiný problém. Co se stane, když začnete odstavovat různé zdroje. Jinými slovy, na začátku jsem měl obrovské

portfolio zdrojů a teď jsem se rozhodl, že odstavím uhelné elektrárny, odstavím některé další zdroje, které jsou špinavé a zavedu povolenky. To povede k tomu, že ta šipka se šoupne zpátky doleva a stane se strmější. V principu se dostanete k tomu, kdy ta cena nakonec může být vyšší, než jaká byla na počátku. To by nemusel být až takový problém z principiálního hlediska. To není jediná věc, kterou musíte řešit z hlediska ekonomie energetické soustavy.

Co se stane, když přestane svítit a přestane foukat. Ta křivka se vám posune víc doleva. Měli jsme tady zatmění slunce, kdy přestalo foukat, a vidíte, že ta cena trošku rostla. Pokud vám vypadne polovina OZE, tak najednou ta cena je vyšší a když, nedej Bože, toho vypadne ještě víc, tak ona vám zase nadále poroste. Jinými slovy, my tady máme situaci, kdy ta energetická bezpečnost z hlediska toho, jak které zdroje fungují, nám vede k tomu, že často dochází k výpadkům a ty výpadky jsou kompenzovány tím, že tam je vyšší cena. Všimněte si toho, že čím je ten výpadek vyšší, tím rychleji ta cena roste. Je to dané tím, že tam jsou ty plynové elektrárny, které jsou na konci. A tím jsme se vlastně dostali k tomu, proč tam máme plynové elektrárny. V okamžiku, kdy jsme odstavovali říditelné zdroje a potřebujeme nějakým způsobem zálohovat neříditelné zdroje, tak jediné, co máme dneska k dispozici, jsou uhelné elektrárny, to je vlastně ten problém závislosti na plynu.

Z toho mi vyplývá, že máme jednak vyšší volatilitu ceny – ty ceny více skáčou z hlediska toho, jak je ten model sám v principu nastaven, dále jsou tam povolenky, které tam hrály roli. Jiná věc je ještě to, že v okamžiku, kdy máte podporované zdroje s dotacemi, tak když je jich málo, tak to moc nehraje roli, protože ta dotace se rozpočítá na velký objem, ale v okamžiku, kdy by těch podporovaných zdrojů měla být polovina, a já bych na každý vynaložil např. deset korun na kilowatu v průměru a je jich polovina, tak najednou mi to bude dělat pět korun na kilowatu z hlediska dotace. A pak už je to vidět. Vždycky je to otázka míry.

Jak z toho ven? Těch možností je několik. Já bych tady zmínil jednu, která vychází z toho, co jsem zmiňoval na začátku. V současné době máme situaci, že se výroba přizpůsobuje poptávce. Technologicky jsme již v situaci, kdy můžeme začít řídit poptávku. Jinak, než co známe z minulosti – noční proud – dneska už to není noční proud, už to funguje jinak. V podstatě to

znamená, že se budeme dívat na to, jakým způsobem řídit poptávku, jinými slovy, kdy lze provést nějakým způsobem spárování toho zdroje, který normálně neběží stále, a poptávky, kterou lze posunout v čase. V podstatě jde o to, že otvíráme otázku dynamických cenových schémat, což může docela dobře fungovat např. pro podniky, ale na druhou stranu si docela dobře nedokážu představit obyvatelstvo, že by se každou chvíli dívali na to, co stojí elektrická energie, a podle toho by si pustili pračku nebo televizi. Tohle je věc, která samozřejmě pomůže z hlediska řízení soustavy, ale má v sobě skryté i některé další neefektivní, kterými se nebudu teď zabývat. Spíš mi jde o ten princip, že můžeme mít dynamická schémata, která do určité míry jsou schopna eliminovat ty odběrové špičky tak, aby se buď kryly s těmi špičkami zdrojů, které jsou neřiditelné. Typicky v poledne. Dokážu si představit systémy, které spustí klimatizaci v poledne apod. Na druhou stranu to není úplně všechno, co z toho můžeme dostat. Rizika, která jsou v soustavě, to je riziko blackoutu, a v okamžiku, kdy máte masivní výpadek zdrojů, tak se dostáváte do situace, kdy už jste narazili na strop výroby a poptávka by tam v podstatě byla pořád. Dostáváte se do situace, kdy tu cenu musíte zvýšit astronomicky, aby k blackoutu nedošlo. A to je riziko, které moc neumíme popsat – neumíme s ním dobře pracovat – neboť se dostáváme mimo definiční obor toho řízení. Také platí to, že když máte pojištěné auto, tak pojišťovna si dokáže dobře spočítat pojistná rizika apod. Tady se dostáváme do situace, kdy je málo pravděpodobná situace blackout, ale ty náklady jsou enormní. A situace, kdy máme nízké pravděpodobnosti s vysokými dopady, se v ekonomice velmi špatně oceňují. V podstatě tam ty oceňovací chyby jsou velké, protože není dostatečně velký soubor dat, na kterém by se to dělalo.

Všechno to má řešení. Jenom si musíme uvědomit, že tak, jak jsme odstavovali ty říditelné zdroje, tak ta pravděpodobnost blackoutu se zvyšovala, byla sice velmi malá, ale tím, že to je právě fenomén té nízké pravděpodobnosti, ale vysokých dopadů, tak ta nervozita na trzích to bere do úvahy.

Já bych tady shrnul to, co dnes vidíme jako krátkodobé řešení. Jedno je, že budeme mít více obnovitelných zdrojů – těch neřiditelných – na druhou stranu pořád je v plánu odstavování stabilních zdrojů. Ať už mluvíme o jaderných

elektrárnách v Německu nebo jiných a že se bude spořit. A když se tyto všechny cíle podaří, tak to vůbec nemění podstatu toho problému, který jsem ukázal. Pořád tam mám tu vazbu na ten plyn, protože tu síť potřebuji nějakým způsobem řídit a vlastně nemám tu flexibilitu té sítě, pokud bych neměl násobek těch tzv. obnovitelných zdrojů. Jinými slovy, že by ta kapacita byla mnohonásobně vyšší, než je potřeba, a pak mám ten problém, který byl tady zmiňován, že to vyrábí příliš mnoho a musel bych ty zdroje stejně odstavovat. Takže jediné řešení, které z toho vyplývá, že bude třeba změnit paradigma, jakým způsobem se řídí energetická soustava. A zase, dneska už s pomocí bateriových systémů jsme schopni nějakým způsobem vybalancovat den a noc. Na druhou stranu vybalancování zima léto, k tomu se pořád nemůžeme dostat, protože energii neumíme dostatečně ekonomicky efektivně skladovat. Když k tomu připočteme tlak na elektromobilitu, v podstatě ty výpočty říkají, že budeme potřebovat plus mínus jeden blok Temelína na elektromobilitu.

Další věc, která do toho vstupuje, a to si málokdo uvědomuje, je evropská politika energetické efektivity, která v podstatě říká, že bychom měli podporovat odběr v místě výroby. Jinými slovy jít směrem ke komunitním sítím, to znamená, kdy se lokálně vyrábí i lokálně spotřebovává. Což je fajn, ale ono to má neblahý důsledek. V okamžiku, kdy vlastně tu elektřinu většinou vyrábíte a spotřebováváte na jednom místě, tak samozřejmě se jí méně distribuuje po té síti. Ale ta síť jako taková je dimenzovaná jinak. Ta síť vychází z toho, že ona má přenést objem, když je to potřeba. Jinými slovy, když u vás zrovna nesvítí, nefouká a vy to potřebujete, tak ta síť musí být dimenzována na tu maximální kapacitu. A to, že něco spotřebováváte a vyrábíte lokálně, nemění charakter toho, jak ta síť má být dimenzována. Opět, bez seřízení poptávky to nebude možné. A dojde k tomu paradoxu, kdy ta kapacita sítě se bude muset zvyšovat, protože když půjdete od plynového topení na tepelné čerpadlo, tak ta výsledná kapacita té sítě bude muset být vyšší.

Z tohoto hlediska se můžeme dostat do toho paradoxu, který jsme už tady viděli v 90. letech, že dojde ke zvýšení jednotkové ceny, protože prostě poklesnou ty objemy, které na té síti jsou přenášeny. To je situace, kterou jsme měli v minulosti s vodným stočným. U vody je největší náklad na ty trubky, které se zakopou, a ty se musí nějakým způsobem rozpočítat. Když

se to rozpočítá čistě podle spotřeby, tak potom ten tlak na snížení ceny, na snížení spotřeby vede k tomu, že vlastně ta jednotková cena roste mnohem rychleji, než by odpovídalo výsledku.

Já už bych skončil, abych vás příliš nevyčerpал. Nicméně bych tady zmínil to, co je důležité. Před námi stojí změna tarifní struktury. Poplatků, které se budou platit za přenosy elektrické energie. Právě z hlediska toho, že v okamžiku, kdy nám bude klesat odběr v síti a bude se měnit charakter, že ta síť bude spíš pojistkou, kdybychom potřebovali elektrickou energii doma, zatímco z 80% jsme soběstační, takže těch 20%, které budete potřebovat pokrýt z té sítě nějakým způsobem, budete muset zaplatit. Takže nás čeká to, co je politicky nepříjemný moment, totiž zamyslet se nad tím, jak je strukturovaná tarifní poplatková struktura. Již se na tom pracuje, ale ten poslední pokus před pár lety v podstatě politicky propadl a neuskutečnilo se to. Nicméně bez toho se neheme dál, protože jinak ten systém distribuce bude ohrožen podinvestováním, a právě chováním takovým, které bude zvyšovat náklady operátorů těch sítí a snižování bezpečnosti té sítě. To je ekonomicky správně, politicky to asi nebude tak jednoduché. Pro síť je vždycky nejlepší ten zákazník nebo ten odběratel a výrobce, který je prediktabilní, který se dokáže zavázat k tomu, jak se bude chovat, protože pak jsou pro něj ty náklady na řízení sítě velmi minimální. Na druhou stranu ten, kdo se chová zcela nahodile, tak to je tam, kde má ta síť nejvyšší náklady. To je ten ekonomický princip, který půjde proti tomu, co může být společensky přijatelné při tarifní reformě.

Děkuji.

Dr. Ing. Milan Urban

Dobrý den, dámy a pánové, děkuji za pozvání.

Rád bych vzal tuto problematiku trochu z jiného pohledu. Nejdříve ty mezinárodní aspekty, které se týkají ceny plynu a elektřiny a následně pak, jaký to má dopad na ten poslední stupeň řízení v rámci komunální politiky a městských společností, které jsou ve stoprocentním vlastnění města. O čem tady kolegové hovořili, Green Deal a veškerá energetická politika EU a stále opakovaná změna klimatu, uhlíková stopa atd.

Dá se říci, že celý Green Deal byl založený na levném ruském plynu. Co je hlavní věc, Green Deal, když se na to podíváte tou poučkou qui bono – komu to slouží – celý ten Green Deal je celosvětový přeliv kapitálu z jedné kapitálové skupiny do druhé. Víceméně Green Deal je politika, která byla prolobována Evropskou komisí a Evropským parlamentem. Jedná se o to, že z toho profitují určité skupiny nadnárodních společností, určité bankovní skupiny. Samozřejmě veřejnosti se to podává, jak je to skvělé a ovlivňuje to klimatickou změnu, snižuje uhlíkovou stopu atd. Je v tom řada protikladů. Kolegové zmiňovali, kolikanásobná je cena LNG, které se dopravuje z USA. Ono se to nedopravuje jenom z USA, ale jak to Američané překupují, tak to kupují od Číňanů, kteří to původně kupují z Ruska, takže všechny ty tankery jezdí nejen napříč Atlantikem, takže se z toho stává dálnice, ale de facto kolem celé zeměkoule. A tím zase si vzpomeňte na uhlíkovou stopu a na to, co nám svého času říkala Greta, jak toto všechno musíme omezit. Ony totiž ty tankery nejezdí na nějaké sluneční panely, ale více méně všechny jezdí

na těžký topný olej, mazut, a to je to palivo, které má tu největší uhlíkovou stopu, kterou si dokážete představit.

Statisticky, a to vypočítávaly enviromentální skupiny typu Greenpeace, ne já osobně, třináct největších obchodních lodí světové flotily za rok vyprodukuje tolik emisí jako odhadem všechny osobní automobily na celé planetě. Ale tyto zdroje se samozřejmě nikdo nesnaží nějakým způsobem limitovat, omezovat, protože to je světový kapitál, to je globalizace trhu. A de facto i ten Green Deal, ty vysoké ceny elektřiny a plynu, kde jsou opět příčiny? Kdo z toho těží? Veškeré tyto obnovitelné zdroje jsou vysoce cenově náročné. Investují se hlavně, bereme si teď příklad západní Evropy, veškeré tyto projekty, které vznikají v západní Evropě, tak jsou samozřejmě financovány bankami. Můžeme být idealisté a naivní, můžeme si říkat, že se to dělá ku prospěchu lidstva, ale samozřejmě banky mají prvotní cíl, aby měly ziskovost investovaných prostředků. A ziskovost těchto investovaných prostředků by byla samozřejmě nulová, dalo by se říci záporná, kdyby se energie prodávaly levně, protože energie, které jsou produkovány obnovitelnými zdroji, jsou neuvěřitelně drahé. To znamená, z tohoto vzniká ta potřeba energetické burzy v Lipsku. Z tohoto důvodu se začalo kupovat na spotových trzích, aby se uměle držela vysoká cena energií, která zajišťuje ziskovost těchto projektů obnovitelných zdrojů, které jsou financovány bankami, a ty samozřejmě potřebují z toho mít profit. Ty potřebují mít krátkodobý zisk, nikoliv dlouhodobý. Ten nepočítají. Na nějakou elektrárnu, kde čekají deset let na povolení, deset let se buduje a bude se padesát let provozovat. Toto jsou rychlé zisky.

Všechny tyto kroky mají určitou historickou posloupnost. Je na vás, jestli si řeknete, je to všechno jenom náhoda, je to všechno jenom nahodilé, nebo je v tom nějaký řád, nějaký harmonogram bodů, které po sobě následují. Se vstupem do EU byla spojená liberalizace energetického trhu a byla spojená i privatizace energetického trhu. Říkalo se, že to je potřebné. De facto to byla podmínka vstupu do EU. Můžeme nad tím diskutovat, ale neustále se hovoří o arabských zemích a všichni se diví, kde se bere to obrovské bohatství. Ale arabské země, když získávaly samostatnost v 70. letech a následně až do let 80., tak veškerý uhlovodíkový průmysl postupně zestátnovaly, takže všechny tyto společnosti jsou státní. A ten zisk pak používají ty dané země pro vlastní

infrastrukturu, pro sociální služby pro občany atd. Tam se bere to bohatství, nejsou privátní. Jsou státní. Nejkrásnější příklad je největší ropná společnost na světě Saudi Aramco – původně byla britská, následně ji koupili Američané – Saudové v tom měli menšinu, vadilo jim to, tak postupně to šlo do toho bodu, že je to státem stoprocentně vlastněná společnost. A tam se vytváří ty obrovské zisky, které se pak dají používat dále.

Takže můžeme říci: první krok liberalizace trhu, druhý krok privatizace energetiky, třetí krok vznik lipské burzy, která má pobočku v Praze a i jinde. Opět se tvrdí, že nemáme jinou možnost než energii nakupovat na energetické burze. Není to pravda. Nikde to není podepsané. V žádných přístupových dokumentech, dohodách, směrnicích, nařízeních EU nic takového není. A i v reálu ty energetické firmy neobchodují svůj zásadní objem energie na Lipských burzách. Např. ČEZ a jiné firmy, ty mají dlouhodobé kontrakty a smlouvy. Tyto společnosti potřebují dlouhodobé smlouvy, aby měly jasnou politiku, kolik mají vyrábět, a hlavně za kolik, aby si mohly předpovídat, jakou mají obrátkovost a ziskovost na roky kupředu. Takže tato lipská burza je jenom z toho důvodu, aby hedgeové fondy, investiční fondy, banky měly co nejvyšší možnou cenu, aby opět jim zbyla ziskovost odpovídající na obnovitelné zdroje. Tady nastává totální paradox. Jaká je de facto skutečná cena ať už elektrické energie, nebo i proudu i plynu, který bychom mohli kupovat, a kolik bychom mohli platit jako koncoví spotřebitelé.

Takže když řekneme – EU udělala toto, EK udělala toto, EP to schválil, dostáváme se k národním vládám. Existuje pracovní skupina „Energie není luxusní zboží“, která apelovala nejenom na současnou vládu Petra Fialy, ale měla o tom diskusi i s končící vládou pana premiéra Babiše. Apelovala, aby vláda konala již minulý rok počátkem července. Zastropujte energie, nakupte zásobníky plynu atd. Nic takového se nestalo. Přehoupli jsme se do další vlády a ta opět – jak víte, pan premiér čeká na signály z Bruselu, signály žádné nepřicházejí, protože evropské řešení být nemůže, protože každá země je jinak diverzifikovaná a má jiné potřeby, má jiné ceny energií, které potřebuje pro svůj průmysl, a ty vlády to také různě nastavují. To znamená, že v reálu vidíte, že Němci budou regulovat ceny řádově na polovině toho, jaká je cena v České republice. Pak je tzv. iberijský model, tam se to dělá

jiným způsobem. Francie si zastropovala ceny jaderné energie, a navíc ještě to, co de facto zkomplikovalo trh s energiemi, jistě víte, že ve Francii je odstavena polovina jaderných elektráren. A toto všechno má původ, řekněme, v takové enviromentální politice, a teď použiji slova, která používá pan kolega Ing. Janeček, který vždycky říká: Bohužel evropské vlády, EK a další řídicí orgány EU jsou bohužel řízeny enviromentálními asistenty místo odborníky, a de facto podléhají politickým názorům bez vnímání evoluce, bez vnímání fyzikálních zákonů a bez vnímání skutečných potřeb jednotlivých zemí. Takže bohužel to je pak na vládní úrovni, která nekoná a nakonec zastropovává ceny ne v návaznosti na ceny produkcujících společností, ale na ceny, které přichází z burzy a od distributorů. Takže to je naprosto špatně. A důsledek je ten, že všichni tady naprosto řízeně chudneme, protože ty peníze, které budou použity na zastropování cen, jsou de facto k těm spekulantům a finančním skupinám, hedgeovým fondům a nám tím budou kráceny prostředky, které jsou normálně ve státním rozpočtu a měly by sloužit na důchody, měly by sloužit na strategické projekty, měly by sloužit na školství, zdravotnictví atd. Toto všechno bude chybět, kde se to všechno bude doplňovat? Porostou daně, nebo budou nižší důchody, nebo bude nějakým způsobem omezena zdravotní péče. Tady jsou řešení, která vedou k řízenému chudnutí Evropy. To znamená, že nakonec všechno zaplatíme my zde v Evropě. A naskytá se opět otázka. Proč? To je nějakým cílem té deindustrializace Evropy, budeme tady zase všichni pastevci a zemědělci jako před dvěma tisíci lety? Něco takového přece nechceme. To je na té státní úrovni.

Poslední možnost, která zbývá, je, že v Praze máme tu výhodu, že město vlastní ze sta procent Pražskou plynárenskou akciovou společnost. Už zde hovořil přede mnou kolega, můžete se podívat jakým způsobem Pražská plynárenská, a.s. hospodaří. Když byla řízena odborníky, byl roční zisk přes miliardu korun – průměr 1,3 miliardy, městu proudily dividendy, ta poslední dividenda, když byla plynárenská v plusu, byla půl miliardy korun. Pro pražský rozpočet je to docela významná injekce, která se mimochodem používala na podporu projektů jednotlivých městských částí. Podporu školských zařízení, sportovních zařízení, výstavbu domů seniorů atd. Mělo to všechno nějaký význam. Mezitím Pražská plynárenská, a.s. potřebovala navýšení kapitálu ve výši dvě miliardy z rozpočtu města, potřebovala, aby

město se zaručilo za bankovní záruky v řádu čtyř miliard. Plus k tomu je ještě dluhová služba. Takže je to další miliarda. Takže momentálně Pražská plynárenská kdysi v průměru sedmi let měla zisk 1,3 miliardy a nyní je Pražská plynárenská v mínusu sedmi miliard. Z jakého důvodu? Opět tam byla politizace společnosti. V dozorčí radě jsou lidé, kteří mají politické nominace a bohužel rizika nákupu Pražské plynárenské se posunovala dál a dál. Nakupovalo se příliš pozdě na spotovém trhu. De facto se promarnil čas v té první polovině roku 2021, kdy se mělo nakupovat za nízké tehdy ceny, ale bohužel se žilo z podstaty, co bylo v minulém období. Takže tady vidíte vyhodnocení rizik, kdy a v jakém období Pražská plynárenská neměla nakoupeno na roky 2022, 2023 a 2024 a tady toto se dále prohlubuje, až de facto Pražská plynárenská používala na nákupy provozní finanční prostředky a následně potřebovala tady tuto garanci čtyř miliard a navýšení kapitálu o dvě miliardy.

Jaké z toho de facto vyplývá pro nás ponaučení, jaké řešení? Alespoň na úrovni komunálu. Bylo by dobré, kdyby i ostatní statutární města, která mají tu možnost, aby odkoupila od soukromých společností energetické firmy v tom smyslu, aby města vlastnila sto procent energetických firem a bylo to v gesci hl. m. Prahy a ostatních měst, která nominují do představenstva a hlavně do dozorčí rady, ono to ani není tak věc představenstva, protože dozorčí rada ukládá, aby dozorčí rady těchto společností vedli skuteční odborníci ať už z energetiky, nebo manažeři s mezinárodní zkušeností, kteří vědí, jak tyto společnosti spravovat. V Praze je kupříkladu možnost – kdysi před pár lety to již bylo připraveno k podpisu, že Praha mohla nakoupit zbylé akcie Pražské energetiky. Ten samý princip by se týkal i toho, jak bude pokračovat společnost Veolia, nebo vodohospodářské společnosti v rámci republiky. Protože my se tady bavíme jen o elektřině a plynu, ale toto má dalekosáhlý dopad do vodárenství. Jak víte, mezitím už se hovoří o tom, že bude stoupat vodné a stočné řádově někde o padesát, a dokonce i o sto procent. A to samé je i s teplárenstvím – centrální zdroje tepla. Protože toto musí nyní zachraňovat stát a jakým způsobem toto všechno poletí nahoru. Všechno jsou to spojené nádoby. Když jsou takto zbytečně vysoké ceny energií, promítá se to do všeho dalšího.

Dále pak vidíte příklad toho, když máte srovnatelné společnosti. Plynárenskou, kterou můžeme nazývat politickou firmou, kde jsou politické nominace dozorčí rady. Jsou tam bohužel lidé, kteří s tím nemají zkušenosti, a tak se propadnou do velkého mínusu. Naproti tomu společnosti, které mají profesionální vedení, tak si udržují zisk. Zde máme příklad ČEZu nebo příklad PRE.

Dalším důležitým bodem bylo to, co bohužel energetické firmy nedělaly podle energetického zákona. Firmy, které vznikly liberalizací energetického trhu, byly to firmy, které by se daly nazývat „obchodníci s teplou vodou“, ty de facto pouze spekulovaly s cenou energií, nakupovaly na spotovém trhu, když energie klesaly, tak se to samozřejmě vyplácelo a ty firmy jely v zisku, ale když nastal ten obrovský skok nahoru, tak všechny tyto firmy končily. Nechci zde jmenovat. Víte o jedné velké firmě v Čechách, další velké firmy následovaly. Tito zákazníci přecházeli, v Praze to bylo třicet tisíc zákazníků, kteří přešli k dodavateli poslední instance Pražské plynárenské. A zde se bohužel tato společnost připravila o velké finance, které mohla získat na základě energetického zákona, aby nepropadla do takových ztrát, které pak následně bohužel nastaly. Dále vidíte určité návody, jak tato situace mohla probíhat, aby to mohla společnost vyřešit k vlastnímu pozitivnímu výsledku. Bohužel se nic takového nestalo.

Zde vidíte všechny členy dozorčí rady Pražské plynárenské. Všechno jsou to politická jmenování. Není to nic osobního proti těmto pánům, ale je to praktický příklad, když velmi profesně zaměřené společnosti jsou vedeny lidmi, kteří s tím nemají profesně nic společného.

Pak nastává situace, co se dělo na zastupitelstvu hl. m. Prahy v rámci jednání Rady, že ani Rada de facto nedostávala skutečné informace, ty byly nějakým způsobem upravovány, takže se nemohly uskutečnit rozhodnutí, která ještě mohly tu situaci nějakým způsobem zvrátit.

Tady je poslední slide, na kterém vidíte, o co se jedná. My jsme i v Praze zveřejnili energetickou výzvu, děkujeme za odbornou podporu členům pracovní skupiny “Energie není luxusní zboží“. Je třeba, aby tyto společnosti zásadně byly vedeny odborníky. Každopádně, aby členové dozorčí rady byli schopni konat tak, jak mají jako správci těchto společností. Rádi bychom v Praze pokročily dále v oblasti PRE, Veolie, Pražské teplárenské, aby to

mohlo město odkoupit. Bohužel to tak nedopadlo. Dostalo se to do soukromých rukou a víme, jaký další vývoj následoval. Jsou to různé stupně řízení. Kolegové tady hovořili, co je v mezinárodním měřítku, ale my to musíme vidět na všech úrovních. A když na všech úrovních o tom rozhodují lidé, kteří k tomu nemají profesní pozadí, když o tom rozhodují politici, kteří jsou vedeni nějakou ideologií, tak vám to pak všechno popadá jako domeček z karet. Začíná to evropskou politikou, pokračuje národní politikou a končí to politikou těch společností, které jako ty poslední na závěr by ještě měly možnost tu negativní situaci upravit ku prospěchu občanů.

Děkuji vám za pozornost.

Doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.

Dobrý den všem, já moc děkuji za pozvání na tento zajímavý seminář.

Moje téma už tady bylo představeno. Já se zkusím podívat na ten vývoj trošku z globálního pohledu, a sice jak vypadá současný vývoj na trhu ropy, na trhu zemního plynu a pak ještě zmíním to, co už tady bylo opakovaně naznačeno, a sice význam Green Dealu z hlediska vývoje cen primárních komodit celkově.

Na úvod bych zmínila kontext, který považuji za velmi důležitý, když se bavíme o obnovitelných zdrojích a o jejich preferenci apod. Myslím si, že je vhodné zmínit, že z globálního hlediska stále dominují fosilní paliva. To znamená 80% globálního energetického mixu je tvořeno fosilními palivy, uhlím, ropou a zemním plynem. Je pravda, že význam obnovitelných zdrojů v čase roste, má to docela významné konsekvence, o kterých už tady byla řeč, zejména z hlediska stability té soustavy, a i z hlediska nějakých cenových signálů krátkodobých a dlouhodobých. Protože ty obnovitelné zdroje bývají velmi silně dotovány. Vzhledem k tomu, že potřeba energie globálně roste, tak vlastně my neustále sice zvyšujeme ten podíl OZE, ale samozřejmě celkově ta energetická spotřeba roste také. Já jsem to přirovnala k tomu, že běžíme, abychom zůstali na místě.

To vnímání nutnosti změny energetického mixu je samozřejmě v různých zemích různé. Víme, že minimálně EU si to dala jako jeden z hlavních cílů, jako vlajkovou loď, nicméně je třeba si uvědomit, že tato změna je vlastně

komplexní restrukturalizace ekonomiky, kde na sebe nutně narážejí různá hlediska. Ekologické, ekonomické, sociální a politické. A to, co tady už padlo, a já to chci zdůraznit, je otázka času. Čas je tady naprosto zásadní, protože se vám třeba nějaká deklarovaná potřeba rychlé změny nutně střetává s tím, že jakmile hovoříme o primárních komoditách, nejenom ropa, zemní plyn, ale celkově o kovech nebo o zemědělských plodinách, tak prostě potřebujeme čas. Ve chvíli, kdy tlačíte hodně na pilu, to znamená, chcete tu změnu provést rychle, tak to dopadne tak, že sami sobě tu cenu zvýšíte.

Už tady padlo, že pro stabilizaci energetického mixu, který je čím dál víc navázán na obnovitelné zdroje, je třeba nějaký stabilizátor. Tento stabilizátor je obvykle zemní plyn, který má k tomu řadu vynikajících vlastností. Ještě, než se podívám na ten aktuální vývoj na trhu ropy a zemního plynu, tak bych zmínila jednu zásadní věc, a to je otázka podinvestovanosti. Tady skutečně celkově platí, a nejsou to jenom paliva, ale platí to i o průmyslových kovech apod., že je potřeba uvažovat ve velmi dlouhých časových horizontech. Jakmile tady vytvořím prostředí toho, že je nepřípustné investovat do fosilních paliv, že to je něco nemorálního, špatného atd., tak se mi logicky vytváří podhoubí pro významnou podinvestovanost, ale ve chvíli, kdy já nemám dostatečnou náhradu, nemám ji zajištěnou nebo ji dokonce nemám vůbec, tak jediné, co si tím sám sobě způsobím, je dramatický nárůst ceny, protože se budu rvát o čím dál menší množství disponibilních zdrojů.

Graf, který vidíte, je otázka spotřeby energií podle zdroje, a když se podíváte zdola, tak to růžové je ropa, tmavočervené je uhlí, další máme zemní plyn a vy skutečně vidíte, že ta dominance těchto tří zdrojů – hlavních fosilních paliv – je naprosto drtivá. Až to světle modré je jaderná energetika a zbytek jsou obnovitelné zdroje. Myslím, že toto je důležité vidět takto natvrdo nakreslené v tom globálním měřítku, abychom si skutečně uvědomili, že ta fosilní paliva, a nezáleží na tom, jestli jsem pro ně, nebo proti nim, prostě tvoří základní součást našeho světa. Do značné míry prosperita západního světa na nich byla postavená a je to něco, co bychom realisticky měli brát do úvahy i z hlediska úvah o restrukturalizaci. A zejména o jejích časovém rozprostření.

Pojďme se podívat na trh ropy. Víím, že vás asi bude víc zajímat zemní plyn, ale chci to alespoň malinko zmínit. Tohle je aktuální graf toho, jak vypadá hlavní benchmark na ropném trhu. Ropa Brent, která se pohybovala v pátek

na 98 USD za barel. Proč je cena ropy významná? Není to jen kvůli dopravě, ale samozřejmě kvůli tomu, že ropné deriváty obklopují celý náš svět. Počínaje hnojivy a konče plasty. Samozřejmě ropa slouží jako tzv. cenový signál pro ostatní primární komodity, a to často včetně zemědělských plodin.

Když se podíváme dál, tak tady máme trošku vysvětlení toho, proč ta cena jde nahoru a jakým způsobem na to velmi dramaticky reagovaly USA, resp. Bidenova administrativa. Ropný kartel OPEC a formát OPEC Plus se dohodly na tom, že od listopadu sníží těžbu ropy o dva milióny barelů za den. Tady vidíte ty jednotlivé členy. To znamená, kolik těží a o kolik tu těžbu ropy sníží. Je to významné hlavně z toho důvodu, že to snížení těžby dva milióny barelů za den jsou 2% světové denní poptávky, by se mělo odrazit ve zvýšení ceny. To, co se hodně omílalo z hlediska geopolitického je, že jednak tady máme OPEC, jehož dominantem je Saudská Arábie. Už tady padlo pár vřelých slov ohledně Saudi Aramca, což je největší ropná firma na světě. Zároveň v tom formátu OPEC Plus, to znamená spolupracující, je Ruská federace. To jsou dva ze tří největších těžařů ropy na světě. Tím třetím jsou USA. Tato tabulka je zajímavá i z toho důvodu, když se hovořilo o tom, že by třeba ruská ropa byla úplně, nevím teda jak, dána mimo trh, což samozřejmě ta současná ekonomická situace absolutně neumožňuje, aby z toho trhu vypadlo nějakých 7–8 miliónů barelů za den.

Tady je třeba si uvědomit, že kartel OPEC a OPEC Plus udělal zásadní a bezprecedentní rozhodnutí, které bylo mimo jiné ekonomicky motivováno posilujícím dolarem, hrozbami recese hlavně v EU, a proto byla takto významným způsobem snížena těžba. A to navzdory značnému tlaku, který vykonávaly USA, aby tento krok OPEC a OPEC Plus nedělal. Je logické, že pokud skutečně dojde k navyšování cen ropy, to znamená 100 USD za barel a výše, tak to bude mít další proinflační dopady, a to již v ekonomikách, které zažívají často rekordní míru inflace. Ropa samozřejmě není tak často diskutované téma, a to hlavně proto, že je považována za zdroj, který sice ten trh je takřikajíc těsný, to znamená, že poptávka je jen tak tak pokrytá nabídkou, nicméně o ropě se diskutuje mnohem méně, protože z hlediska infrastruktury je podstatně snazší zařízení než zemní plyn, ale myslím si, že zas tak snadné, jak se to prezentuje, to není. I v případě případného embarga

nebo cenového stropu na ruskou ropu lze očekávat další nárůst cen ropy ve světovém benchmarku.

Pojďme se podívat na zemní plyn. To je téma, které se tady objevuje od začátku semináře. Když se na to podíváme globálně. Co vidíme v těch zhruba deseti letech. Vidíme několik trendů. Nárůst spotřeby, nárůst produkce a nárůst významu zkapalněného zemního plynu. Když se podíváme na ten nárůst spotřeby, tak v různých zemích měl různé motivy. V USA to bylo dáno zejména tím, že USA díky technologii těžby břidlic a frakování, byly schopné rekordním způsobem navýšit svoji těžbu, což jim přineslo značný ekonomický prospěch a také změnilo do určité míry jejich pozici závislosti na dovozu jak ropy, tak zemního plynu.

V některých případech ten nárůst spotřeby zejména u Číny je dán samozřejmě dynamickým ekonomickým růstem, ale také podobně jako v EU vnímáním toho, že zemní plyn je ideální flexibilní stabilizátor toho energetického mixu. To, co už tady zaznělo. Ve chvíli, kdy sázím stále více na obnovitelné zdroje, tak logicky tam musím mít něco, co mi tu celou soustavu stabilizuje. Zemní plyn má z tohoto hlediska obrovské množství výhod.

V posledních deseti letech jsme také pozorovali významný nárůst produkce zejména u dvou zemí. USA už jsem zmínila. Tam to bylo dokonce v té míře, že řada uhelných elektráren přešla na plyn. A v případě Ruské federace rovněž výrazný nárůst produkce a také výrazný nárůst investic do té celkové infrastruktury.

Posledním základním trendem je nárůst významu zkapalněného plynu, který byl v minulosti důležitý pro země, které z hlediska své geografické polohy nemohou dost dobře odebírat konvenční plyn. To znamená Japonsko nebo Jižní Korea. Ten nárůst LNG samozřejmě vedl i k zájmu budování poměrně dosti drahé infrastruktury a vlastně vede k určitému propojování na tom trhu, který měl dříve do značné míry regionální charakter na rozdíl od toho ropného trhu, který je z hlediska dopravy, přece jenom tankery a doprava ropy je podstatně snazší.

Koho máme na trhu zemního plynu, od koho bychom mohli čekat nějaké dodávky za přijatelných podmínek? Jsou tam USA, a to je rozvoj zejména

díky frakování. Pak tam je Ruská federace, která má největší rezervy zemního plynu na světě. To znamená má největší rezervy toho, co je ještě nevytěženo takřikajíc pod zemí. Velmi významnou zemí je také Írán, který ovšem prozatím není schopen hrát významnější roli na tom globálním trhu. Nicméně má obrovské rezervy. Jsou druhé po Ruské federaci. Tím pádem ten potenciál pro rozvoj zemního plynu je tady obrovský. Přestože samozřejmě my Írán máme především spjatý s těžbou ropy.

Pak tady máme dvě velmoci v tom zkapalňování. Velmi dlouho to byl Katar a v posledních letech je to rostoucí pozice Austrálie, která velmi intenzivně investovala do budování vývozní infrastruktury.

Pojďme se podívat na produkci z hlediska procent. Tady vidíme ty hlavní země, o kterých můžeme diskutovat, když se bavíme, odkud vzít ten zemní plyn. Jsou tam USA, tam je potřeba pamatovat na to, že USA jsou zároveň i největší spotřebitel. Jejich spotřeba je rekordně velká. Vidíme tam Rusko, Írán. Vidíme tam Čínu, která samozřejmě má vlastní zemní plyn, ale je čistý dovozce. To znamená musí zemní plyn dovážet. Potom tam máme maličký Katar, který je dlouhodobě velmocí v zemním plynu.

Teď známe ty základní aktéry. Můžeme se podívat na to, co se nám globálně vzato vlastně přihodilo na trhu se zemním plynem a jaké to má konsekvence. V tuto chvíli je EU tzv. prémiovým trhem. Je trhem, který se snaží sehnat zemní plyn všude, kde to jde. Často ho získává tak, že vlastně přeplácí jiné trhy. Prémiový trh je ten, kam směřuje to zboží za nejvyšší možnou cenu. Jaká jsou tady zásadní omezení, pokud tedy bereme za bernou minci tu politiku, která vlastně směřuje k odpojení se od Ruské federace v oblasti plynu? Nemáme globálně dost velký počet tankerů na LNG. Na rozdíl od běžných tankerů na ropu, tak tankery na LNG jsou velmi speciální, jejich výroba je také velmi specializovaná. Dominance loděnic je v Jižní Koreji a samozřejmě ty tankery jsou také dost drahé. V současné době platí, že drtivá většina té flotily LNG je vázána na dlouhodobé kontrakty. To znamená, že cena na spotovém trhu se následně zase šponuje nahoru. Našla jsem příklady – charter za půl miliónu dolarů za den. Asi se dají najít i levnější, ale každopádně jsme v řádu 300–500 tisíc dolarů za den. A to samozřejmě musí někdo zaplatit.

Investice do té základní infrastruktury, to znamená do těch terminálů a návazné infrastruktury trvají roky a mají své náklady, což se nutně musí odrazit na tom, kdo je zaplatí. Neboli jaká bude konkurenceschopnost těch regionů, které vsadí z bezpečnostních, diverzifikačních důvodů na budování této infrastruktury.

Když se podíváme na to budování, tak zjistíme, že skutečně USA v posledních letech masivně investovaly do zkapalňování zemního plynu pro vývoz. Nicméně ty jejich kapacity nejsou takové, aby mohly plně a už vůbec ne rychle nahradit konvenční plyn z Ruské federace.

Když se podívám na Rusko, tak to v posledních letech velmi investovalo do budování infrastruktury zemního plynu. Není to jenom ten často skloňovaný Nord Stream I a Nord stream II, ale zapomíná se na to, že velká část těch infrastrukturních investic nesměřovala na obsluhu evropského trhu, ale naopak spíše těch východních částí samozřejmě s dominantou Číny, ale nejen. Je to otázka Síly Sibiře, když se podíváme na plynovod, a u těch zkapalňovacích stanic je to samozřejmě Sachalin I a Sachalin II, Jamal I a Jamal II. Sachalin např. obsluhuje Japonsko.

Jak už tady bylo také uvedeno, tak při té zoufalé honbě zajistit si nějaký přístup k zemnímu plynu jako ke stabilizujícímu zdroji se teď podnikají nálety na řadu zemí, které prostě nějak disponují tím zemním plynem, a kupodivu od nich od všech slyšíme totéž, že budou požadovat dlouhodobý kontrakt. Myslím, že z jejich strany se nejedná ani o vydírání nebo něco takového, ale o realizaci prostého faktu. Investice do těch ropných polí je dlouhodobá a velmi nákladná. To znamená, pokud budeme mluvit o Kataru jako o velmoci v LNG, tak bude platit, že rozvoj těch polí, které by případně přicházely v úvahu pro zásobování EU – jsme zhruba v horizontu pět až sedm let – a hovoříme o investici okolo čtyřiceti miliard dolarů. Takže je logické, že v takovém případě asi Katar nepřistoupí na podmínky typu, možná od vás asi dva roky budeme brát, pak se obstaráme jinak, ale logicky bude chtít dlouhodobý kontrakt.

Jsme zase u toho, co už tady opakovaně zaznělo. Energetika je prostě odvětví, o kterém se neuvažuje spotově, ale v rámci dlouhodobých vztahů trvajících dekády. Ve chvíli, kdy je preferován spotový trh, tak je potřeba vždycky ptát, proč tomu tak je, resp. pro koho je dobré, že to tak je.

Když shrnu tu situaci v oblasti zemního plynu, tak samozřejmě budování infrastruktury dlouho trvá a je poměrně dosti drahé. Základním limitem je to, že nemáme ani dost tankerů, abychom dokázali obsloužit potřeby EU a samozřejmě, ať počítám, jak počítám, tak prostě my nemáme dost toho zkapalněného plynu. Prostě v tom množství, abychom mohli nahradit to, co proudilo z Ruské federace, tak zemní plyn globálně vzato vůbec neexistuje. Ve smyslu LNG podotýkám. Jinak samozřejmě platí to, že rezervy zemního plynu jsou poměrně rozsáhlé a často nevyužívané, což je případ Íránu, ale zase hovoříme o nějakých střednědobých horizontech a hovoříme o investicích ve výši desítek miliard dolarů. A zase potřebujeme čas, což je právě to, co v současné době moc nemáme.

Další slide se týká té restrukturalizace. Já totiž o Green Dealu nebo o politikách, které jsou navázány na tento koncept, většinou uvažuji v rámci toho, že se jedná o restrukturalizaci ekonomiky, která má vést k tomu, že bude jiný způsob výroby, jiný způsob spotřeby a řekněme si zcela na rovinu, že ta původní idea Green Dealu samozřejmě je, že energie bude drahá. Akorát že ona je drahá moc a moc rychle. S tím se jaksi nepočítalo. Ale že tam je ten prvek toho cenového impulsu, a to jak pro firmy, tak i pro domácnosti, je naprosto jednoznačné. Od začátku tomu tak bylo. Ten problém je, že ta cena je teď vnímaná jako příliš vysoká a že to tempo je asi vyšší, než tvůrci této politiky očekávali. Jedním z těch dopadů kromě tlaků na rozpočty zemí pro všelijaké různé pomoci je samozřejmě také tlak na ty firmy, které jsou energeticky náročné. Některé z nich přerušují výrobu. Čekají, jestli se něco nestane. Samozřejmě některé provozy už plánují nebo jsou v procesu odchodu z EU a přesídlují se do jiných oblastí, kde ta energie je podstatně levnější, což je zejména ta oblast jižní, jihovýchodní a východní Asie. Hodně se hovoří o Číně, ale já bych tady zmínila Indonésii, která zůstává tak trošku stranou zájmu.

Když se podívám na tu zelenou linku – a teď zcela neutrálně, prosím, tak potřebujeme několik základních prvků. Rozhodně to není o tom, že bychom nic nevyráběli, nic nespotřebávali, a vrátili se na stromy a pojídali ořechy. Je to o tom, že se vyrábí něco jiného nějak jinak a případně i pro jiný trh. Každopádně ale pořád potřebujete nějaké primární komodity. Ten odklon od fosilních paliv bude znamenat příklon k nějakým jiným komoditám. Takže

jsem si položila otázku, které jsou ty klíčové, kde je najdeme a jestli náhodu celý ten koncept nevytváří ty závislosti někde jinde. Začneme mědí. Měď je základní průmyslový kov už nyní, ale ve chvíli, kdy uvažujeme o zvýšeném podílu OZE, zejména větrníky a o elektromobilitě, tak se skutečně bez mědi neobejdeme. Když se podívám na některé analýzy týkající se práce té zelené tranzice obecně, tak zjistíme, že se říká, že měď je červená ropa. To znamená, že na mědi to skutečně všechno stojí a padá. Jak asi tušíte, tak EU zrovna nedisponuje nějakými obrovskými nalezišti mědi. Možná trochu významnější je naleziště v Polsku, ale celkově by zde byla závislá na dovozu. Můžeme zmiňovat Chile nebo Peru. Nicméně to, co víme už dneska, je, že pokud by se realizovaly tyto plány ve smyslu posílení elektromobility, posílení budování větrné energie, tak prostě ty kapacity mědi nám nestačí. Pokud sečteme dohromady poptávku EU, USA a částečně Číny, tak tady na tom grafu vidíte, že máme zásadní deficit kapacity mědi pro budování nějaké nové ekonomiky.

Zase jsme u toho času. To znamená, ta časová poptávka se vůbec nekryje s tou současnou kapacitou ložisek a dalšími technickými opatřeními, které jsou s tím spjaty. Kromě toho je potřeba dodat, že měď se nějak zpracovává a asi vás nepřekvapím, že třetina kapacit na zpracování mědi je v Číně.

Pak tu máme hliník. Tentokrát se nám neodstěhoval do Humpolce. U hliníku jde samozřejmě o to, že opět se jedná o zcela zásadní surovinovou část, pokud uvažujeme o nějaké zásadní restrukturalizaci ekonomiky. Zároveň také platí, že výroba hliníku je velmi špinavá a energeticky velmi náročná. Vidíme tedy, že ta výroba hliníku se nám přesouvá do Indonésie nebo do jiných zemí jihovýchodní Asie. Nicméně platí, že drtivá většina, 60% výrobních kapacit na výrobu hliníku je opět v Číně. Jestliže potřebuji hliník pro novou, zelenější ekonomiku a zároveň mám tak drahé energie, že si ho nedokážu vyrobit na svém území, resp. jsem nekonkurenceschopný, tak si pak kladme otázku, jaké nové závislosti to vytváří.

A nakonec fakt, který je poměrně známý, a považuji ho za nutné zmínit v souvislosti s obnovitelnými zdroji, také hovoří o podpoře výstavby solárních panelů. My víme, že u nás to mělo specifické konsekvence s dosti značným nepoměrem mezi dotováním tohoto zdroje a mezi tím, jaký to má výnos. I tak platí, že 85% výroby solárních panelů je opět – kdo by to řekl - v Číně.

Když to sečteme dohromady. Situace na ropném trhu je napjatá především díky pokračující spolupráci mezi OPEC a OPEC Plus – mezi hlavními dominanty Saudskou Arábií a Ruskou federací. Navzdory tomu je snazší vymyslet nějaké řešení v případě navýšení ceny ropy. V případě embarga na ruskou ropu tvrdím, že nikoliv. Světová ekonomika při absenci 7–8 miliónů barelů za den prostě zkolabuje. Nelze.

U zemního plynu máme problém, který se netýká „pouze“ vysokých nákladů a celkově vzato ve střednědobém horizontu nemáme globálně vzato dostatečné kapacity LNG. LNG kdybychom potřebovali pro plnou náhradu konvenčního plynu z Ruské federace, tak to neexistuje. Tím neříkám, že nikdy existovat nebude, ale je třeba na to mít dlouhodobé investice, velmi silně investovat do terminálů a do pořízení celé flotily LNG. To se pohybujeme v částkách sta miliard EUR. Ty musí někdo zaplatit. Dostáváme se opět do velmi výrazného tlaku na omezení konkurenceschopnosti nejen ČR, ale EU jako celku, zejména vůči centrům, které mohou využívat levnější energetické zdroje. To je Čína, Indie a již zmiňovaná Indonésie.

Bod číslo tři. Každá restrukturalizace ekonomiky v případě EU, která sama o sobě je regionem, který je surovinově chudý, znamená, že se objeví závislost nějakým jiným směrem. Otázka, jestli nějaká diverzifikace, ale já si troufnu říct, že ten klíčový termín je udržení produkčních kapacit na území EU. Neboli je dobré vědět, co dělá jedna ruka a co dělá ruka druhá, jinak to samozřejmě vede k politice, která je zcela kontraproduktivní a která vyústí nejen v sociální, ale i v ekonomické oslabení EU, ale také k politice deindustrializace, před kterou bych varovala zejména vážně. A nejenom proto, že ČR je zemí s velmi silnou průmyslovou tradicí, ale ono vám to prostě následně tu ekonomiku takříkajíc rozjede.

Když se podíváme na USA – to je země, která se velmi silně deindustrializovala a má to bohužel negativní dopady na sociální kohezi společnosti, má to dopady na růst míry chudoby, vývoj mezd a další ukazatele, které by se mohly bohužel přenést i do EU.

Tolik ode mě. Děkuji za pozornost.

Pavel Farkač

Dobré odpoledne, dámy a pánové.

Já jsem se chtěl v první řadě ve svém vystoupení dotknout toho, proč dnes máme něco jako energetickou krizi. Proč dnes operujeme s termíny jako ta zlá lipská burza, proč nám reálně na té zlé lipské burze stojí přes 10 euro za MWh, proč je nedostupný zemní plyn atd. Když jsem tuto svou prezentaci oživoval – ona je měsíc stará – tak v kontextu dnešních vystoupení předřečníků jsem si uvědomil, že důležitější, než co na tomto slidu je, je to, co na tomto slidu není. A to je to, jakým způsobem vzniká cena na Energetické burze v Lipsku a jakou roli ta Energetická burza v Lipsku hraje. Rozhodně zde sedí vzdělanější a renomovanější ekonomové, než jsem já, ale obecně se dá říci, že čím větší trh – to znamená trh, kde se střetává více nabízejících s více poptávajícími, tak tím efektivnější je ta cenotvorba. To znamená tím reprezentativnější je ten výsledek na konci, to znamená cena. V rámci energetického trhu v Evropě tím největším trhem je historicky Energetická burza v Lipsku. My jako ČR jsme dlouhodobě těžili z toho, že Energetická burza v Lipsku nám ty domácí ceny zlevňovala. Jinými slovy průměrná cena na burze v Lipsku byla levnější než cena, kterou by vygeneroval energetický výrobní mix v ČR. Jenže v posledním roce, roce a půl se tohle změnilo. A najednou ta Energetická burza v Lipsku generovala vyšší ceny, než by bývaly byly, kdybychom se od té Evropy úplně odstříhli, kdybychom si jako v nějakém ostrovním hospodářství obchodovali elektřinou z těch zdrojů, které si na českém území vyrobíme. Tím vysvětlením je, že EU

tak, jak napřela to svoje dekarbonizační snažení, tak jak utlumovala jaderné elektrárny, uhelné elektrárny a nedostatečným způsobem rozvíjela zdroje obnovitelné, tak si vyrobila to, čemu se dá říci deficit výrobních zdrojů. Těch elektráren tady máme méně, než by se hodilo, abychom měli nižší ceny. Zkrátka v té realitě posledního roku nebo půlroku je to tak, že co může, tak to vyrábí. Tím, jak nám vzrostla cena zemního plynu, tak se vlastně těmi posledními zdroji, které jsou potřebné k tomu pokrytí té poptávky se staly plynové elektrárny. Protože jejich výrobní náklady jsou dnes nejdražší. Když chcete vyrobit jednu megawatthodinu z plynové elektrárny, je to dnes v Evropě obecně dražší, než když je to elektrárna jakákoli jiná. Dneska jsou ty nejdražší zdroje uhelné právě proto, že mají nejdražší výrobní náklady. Ovšem i tak skoro všechny plynové elektrárny v Evropě vyrábí, protože poptávka po elektřině je taková, že opravdu co může, to vyrábí, aby se ta poptávka ukojila. A právě to, že ta elektřina na burze stojí 500 EUR, dokonce pár kontraktů bylo obchodováno za 1000 EUR, tak je jenom dokladem toho, že ta burza prostě funguje. Je to svým způsobem brutální, ale to, že se tam ta cena utvoří a že ta cena najde svoji protistranu, to znamená, že to za tu cenu někdo koupí, tak to je funkčnost toho trhu. A nejde říct, že ta burza dělá něco špatně nebo že za něco může. Ona za nic nemůže. Ona zkrátka jenom propojila nabídku s poptávkou. A v tu dobu cena tohoto propojení bohužel byla 1000 EUR nebo 500 EUR. Takže to je jenom vysvětlení, jak funguje energetická burza.

Dva hlavní fundamenty toho, proč je elektřina tak drahá, je to, čeho jsem se již dotkl. Máme těch zdrojů málo a ty zdroje, které musí vyrábět, jsou ty nejdražší a jsou to zdroje plynové.

Druhý faktor, který jsem zatím nekomentoval, je cena emisní povolenky. Emisní povolenka v posledních třech letech vykročila na trajektorii, kterou si skutečně v období 2018–2022 nikdo nedovedl ani představit. A i ti nejofenzivnější zastánci emisních povolenek a obchodování s nimi byli zaskočení tím, jak rapidně její cena vzrostla. Nicméně i tak to nenašlo odraz v tom, že bychom o tolik významněji dekarbonizovali. To znamená, že bychom tak dramaticky vypínali všechny fosilní elektrárny uhelné nebo plynové a naopak, že by tady byl nějaký masivní boom obnovitelných zdrojů. Tyto fenomény samozřejmě existují, ale neodpovídá to tomu, aby povolenka

měla ty fosilní zdroje likvidovat. To znamená, že při ceně povolenky 100 EUR by už tady žádné uhelné elektrárny být neměly a ejhle ony jsou a jedou na plný výkon, protože prostě jsou potřeba. To znamená, že ta kompletní cena emisní povolenky je vlastně v té výrobní ceně elektřiny promítnuta. Když nám v dnešní době stojí povolenka 70, 80, prostě atakovala 100 EUR, tak si zjednodušeně můžete říct, že v ceně elektřiny je poměrově zahrnuta cena emisní povolenky.

Důležité je také vnímat kontext, že když se hledaly celoevropské nástroje řešení té současné krize, tak emisní povolenka je něčím, co je na evropské úrovni naprosto nedotknutelné. Nebudu to hodnotit, je to zkrátka pravda. Emisní povolenky jsou z pohledu evropských zákonodárců dogma. Jakási svatá kráva a rozhodně nejsou žádné průchozí tendence, které by měly vyústit v to, že trh s emisními povolenkami zanikne. Tudíž emisní povolenky tady s námi budou tak dlouho, dokud budou potřeba fosilní zdroje, aby vyráběly. Zároveň bohužel ten trh s emisními povolenkami je narušován tím, že ne všichni aktéři na onom trhu mají stejné podmínky. Standardně na volném trhu to funguje tak, že kdo chce koupit, koupí, kdo chce prodat, prodá. Ovšem na trhu s emisními povolenkami vy máte subjekty, které mají povinnost nakoupit – to jsou subjekty, které vyrábí elektřinu z fosilních paliv. Typicky uhelné a plynové elektrárny. A ty tu povolenku koupí, protože vyrábí elektřinu z fosilních paliv a produkují CO₂ a pak ji odevzdají bez užitku. Nic z toho nemají, protože pro to, aby mohly vyrábět, tak jsou vázány tím, že emise CO₂, které vyprodukují, pokryjí povolenkami. Na tom trhu mohou působit i jiní aktéři. Banky, penzijní fondy apod., kteří jenom tu povolenku drží. Koupily jí v roce 2019 a vědí, že ta cena půjde výš a v roce 2023 ji prodají s dvouseťprocentním zhodnocením, protože těch povolenek v tom čase bude méně a bude jich potřeba. Zde vidíme tu nerovnováhu těch účastníků na trhu, kdy někdo s povinností kupovat povolenky, protože vyrábí z fosilních paliv, ty povolenky jenom kupuje, aby je odevzdal a splnil svou zákonnou povinnost, a někdo je prostě koupí a drží a pak na tom velmi významně ekonomicky profituje, protože cena povolenky v čase roste. To je jenom kratičká replika na začátek.

Cena plynu. Už jsem se toho z velké části dotkl. Nicméně zde bych chtěl říci, že trh se zemním plynem je z mého pohledu trh, který velmi dobře funguje.

Záměrně neříkám konkurenční trh, protože tady sedí ekonomové. Plynů ve světě je celkově dost. Jenom jsme si jako Evropa zvykli těžit z toho, že tady máme velmi robustní, a ty trubky, které vedou z Ruské federace, zajišťují, že máme velmi robustní soustavu plynovodů, která bude přivádět zemní plyn z Ruska. A najednou se od největšího dodavatele zemního plynu do Evropy, který dodává až 40% celkové evropské spotřeby zemního plynu, tak se prostě od něj odstříhneme a je logické, že z roku na rok tady těch 40% nevykryjeme. To, co bude tím zlomovým momentem na trhu, bude to, až cena zemního plynu v Evropě převyšuje cenu dodávaného zemního plynu z LNG v jihovýchodní Asii. My se v podstatě teď pereme o to, jestli přeplatíme jihovýchodní Asii. Na tom grafu za mnou vidíte, že už se to vlastně stalo. Dneska si můžeme – trochu ironicky – tleskat tomu, že máme nejdražší zemní plyn na světě. To je vlastně důvodem toho, proč dnes kolem Evropy nebo kolem Španělska stojí LNG tankery, které nemají kde plyn vyskladnit, protože v Evropě za to LNG zaplatíme suverénně nejvíc na světě.

Jakým způsobem z toho ven? A jak ten gordický uzel rozmotat? Co se týče celoevropských řešení, které by vždycky měly být z definice efektivnější, protože i ten problém je evropský, není národní, tak by měly cílit na ty dva fenomény, které jsem pojmenoval. Jednak nějakým způsobem upravit trh s emisními povolenkami, což jak jsem zmínil, se neděje a dít se skutečně nebude, a za druhé cílit na snížení ceny zemního plynu. Nejefektivnějším nástrojem toho, jakým způsobem cenu zemního plynu snížit, je prostě zajistit plyn v dostatečném množství. To znamená, že Evropská unie by měla využít své hospodářské síly, těch stovek miliónů obyvatel, které zásobuje zemním plynem, a vyjednat s kýmkoliv – vůbec nebudu hodnotit, které režimy – prostě vyjednat dlouhodobý kontrakt. Protože jestli jsme jako EU byli z velké části závislí na stabilních dodávkách z Ruské federace, tak odněkud ty stabilní dodávky musíme nahradit, a řekněme si, kdo to má být. Bohužel ani tohle se na evropské úrovni neděje. To znamená, že celoevropská snaha o to, aby EU jako celek nakupovala zemní plyn, tady není a je to víceméně na těch dílčích národních státech, aby se o to postaraly.

Když budeme abstrahovat od EU, tak co dělat jako Česká republika? Jakým způsobem to řešit na národní úrovni? Ano, byla tady pravděpodobně správně zavedena cenová opatření, byla zastropována cena elektřiny a plynu pro

domácnosti a malé a střední podniky. Již zde zaznělo, že se diskutuje o tom, co bude s těmi velkými. Mně osobně tam trošku chybí to, aby domácnosti měly teplo, měly elektřinu je správně nějaký strop mít, ale on by ten strop měl zároveň motivovat k tomu, co vlastně od těch domácností očekáváme. A jakkoli je to bolestivé, tak by to mělo motivovat k úsporám. Což ovšem v momentě, kdy cenový strop nastavíme na 100% spotřeby nás všech, tak to k úsporám nemotivuje. To je jedna výtka.

Co se týče těch dalších opatření, která jsou postupně zaváděna. Windfall tax – víme, že to plnilo stránky všech možných médií – v posledních dvou týdnech, cenový strop – který začne plnit stránky v těch následujících, tak to jsou opatření, která vyplývají z nařízení EU, které poměrně logicky vzalo všechny aktéry na energetickém trhu a na jednotlivé aktéry aplikovalo jednotlivé opatření. Domácnosti měly spořit, obchodníci měli mít zdanění windfall tax a producenti neměli vyrábět draž než za 180 EUR za megawatthodinu.

Co se stalo v České republice? My jsme vlastně ty stejné účastníky trhu zatížili dvojnásobem. To znamená, že jak windfall taxem, tak i cenovým stropem. Dneska jsme v situaci, kdy máte v ČR obchodníka, který je zároveň producentem energie, tak jednak mu vlastně zabráníte v tom, aby prodával draž, než je 180 EUR za megawatthodinu – resp. pro konkrétní výrobní technologie bude ten výrobní strop rozdílný – celkově vše nad tímto stropem odevzdáváte státu a z toho zbytku – co ten obchodník dokáže ještě vydělat, tak mu efektivně vezmete 80%, protože samotná daň z neočekávaných zisků je sice 60%, ale ona se vztahuje na ten samý daňový základ jako klasická daň z příjmu právnických osob, která je ve výši 19%. Takže reálně vy tu tisícikorunu, kterou vyděláte, nejprve zdaníte 19% a pak ji zdaníte ještě těmi 60%. Takže dohromady 69%, což si myslím, že je bez jakéhokoli zabarvení pro všechny, pro jakéhokoli účastníka trhu informace, proč byste tady obchodovali, proč byste se snažili cokoli vyrábět, když 79% vám z toho vezme stát. Ta informace je skutečně takto jednoduchá a svým způsobem je pochopitelné, že ty subjekty na tohle budou nějakým způsobem reagovat.

Zajištění dostatku zemního plynu jakožto ten třetí nástroj na národní úrovni – to se částečně děje. V tomto skutečně patří velké zásluhy, že máme skutečně sjednanou tu kapacitu v nizozemském přístavu, máme sjednanou kapacitu

potrubí, které nám sem do vnitrozemského státu ten zkapalněný zemní plyn přivede. Ovšem co nemáme, je ten dlouhodobý kontrakt na tu komoditu. To znamená, my dneska nevíme reálně, jestli za dva, tři, za deset let tady ten plyn budeme mít a za jakou cenu. Je otázkou do pléna, jestli je to správně. To znamená, že spoléháme na to, že plyn tady bude vždycky a bude levnější než dnes, anebo bychom spíš měli jít naproti těm dlouhodobým kontraktům a zajistit tady dodávky třeba na deset let od nějakého exportéra stlačeného zkapalněného zemního plynu.

Jaká byla dosavadní reakce skupiny Sev. en Energy na tu probíhající situaci? My vlastně, a to jsem měl říci úvodem, my jsme z pohledu českého byznysu uhelná skupina – řekněme si na rovinu – na odstřel, která těží ve dvou uhelných povrchových dolech v severních Čechách. Provozujeme uhelné elektrárny Počerady a Chvaletice a uhelné teplárny Kladno a Zlín. Pro nás je tadyto období obdobím, které jsme trošku předvíдали, neboť jsme viděli, jakým způsobem Evropa v tom tempu odpojování stabilních zdrojů, jako je jádro a uhlí, pokračuje, že to není substituováno čímkoli jiným, tak jsme trošku sázeli na to, že ty naše zdroje budou potřeba a ono se to potvrdilo. A pánbůh zaplať za to, že jsem stále schopni tyto zdroje provozovat. Nicméně pro nás to všechno, co se tady děje, znamenalo zastavení veškerých investic do zemního plynu tak, jak jsme byli motivováni. Teplárenství předělat v duchu teplárensko-plynárenského paktu v České republice na plyn lomeno biomasu. Tak dnes jsme rádi za to, že jsme si všechny ty uhelné kotle udrželi, že jsme ty plynové investice zatím nestačili zrealizovat. Zatím je odkládáme na dobu neurčitou.

Je nutno říct, že my vlastně do každého finančního roku vstupuje s tím, že už 80% energie máme prodáno. To, co my prodáváme na spotu, je skutečně maximálně 20%. Ta vysoká cena energie na trhu – my těmi 20% energie, kterou jsme neprodali rok předem, můžeme nějakým způsobem na tom vydělávat, ale 80% máme vždycky zahedgeováno v dlouhodobých kontraktech, kde ty ceny jsou významně nižší, než byly třeba v posledním půlroce na spotu. Reagovali jsme dále tím, že jsme poprvé historicky založili společnost, která z naší strany bude dodávat koncovým zákazníkům. Protože se to zatím učíme – děkujeme v tomto za spolupráci společnosti Centropol – tak dodáváme jenom průmyslovým zákazníkům s velkým

odběrem a nevylučujeme, že do budoucna si portfolio zákazníků budeme rádi rozšiřovat.

Stejně tak rozvíjíme i obnovitelné zdroje. Máme připraveno celkem pět fotovoltaických elektráren na Mostecku o instalovaném výkonu 120MW, které jsme dva týdny zpátky přihlásili do soutěže modernizačního fondu. Naší devizou je, že máme vlastní palivo ve vlastních teplárnách. To znamená, že na Kladně a ve Zlíně jako v jedné z mála aglomerací nedochází k žádnému prudkému navýšení tepla, protože tam ta cenová úroveň právě proto, že vyrábíme z vlastního na vlastních zdrojích, je stabilní.

Děkuji za pozornost a přeji hezké odpoledne.

Ing. Martin Dostál

Dobrý den.

Já bych začal globální informací, aby si to každý dokázal sám spočítat. Roční spotřeba plynu v Evropě je 500 miliard kubíků plynu. Roční spotřeba silové elektřiny je cca 3 biliony kilowatt hodin. Když řeknu, že na plynu někdo vydělá 10 Kč na kubík, někdo vydělá 1 Kč na elektrické energii, tak už jsme v bilionech korun. Ta čísla dnes nikdo neřekne, ale opravdu jsou to biliony korun. A o tyto biliony korun byla stažena kupní síla EU a firmy EU. A to má velký dopad i na samostatný podnikatelský sektor, protože ty peníze skončí někde jinde a kupní síla obyvatel EU bude slabší, bude se méně nakupovat, firmy budou méně modernizovat atd.

Když vezmeme ten celosvětový kontext, tak samozřejmě jako Evropa, jako Česká republika začneme ztrácet ve světovém měřítku. Já jsem občan EU a jsem občan České republiky a já si myslím, že bychom všichni měli vyžadovat po vedení EU, po naší vládě bychom měli vyžadovat jasnou legislativu, která tomuto příště zabrání.

Nemůže tady přece někdo legálně za bílého dne stáhnout takové peníze od občanů EU. To by se nemělo už nikdy stát. Příčina by měla být vyjasněna v legislativě, která příště nedovolí spekulantům toto provést. Samozřejmě, že

otázka stále zůstává a to, kde tyto peníze skončily? A dá se ještě říci, kde skončí, protože tady máme ještě rok 2023, kde víme, že bude velký problém s plynem. To je to, co jsem chtěl říci ke globální evropské záležitosti.

Teď zkusím přiblížit, jak jsme se my jako firma potýkali s energetickou krizí. My jsme byli zákazníky Bohemia Energy. Na rok 2022 jsme měli nasmlouvanou silovou elektřinu na 2 Kč za kilowatt hodinu, což samozřejmě v říjnu skončilo. Ocitli jsme se u dodavatele poslední instance a museli jsme přejít ke konečnému dodavateli silové elektřiny. Takže my z našeho pohledu oproti plánovaným 9 miliónům korun silové elektřiny jsme zaplatili o 18 miliónů korun víc. Za devět měsíců. To je pro nás zásadní. Sice to přežijeme, ale znamenalo to pro nás okamžité zrušení veškerých investic. Modernizaci výroby a tím pádem zvýšení produktivity. To jsme museli všechno odložit. Další dopad, který to na nás mělo a i na občany celé republiky, tak samozřejmě vysoká cena energií způsobuje vysokou inflaci. Takže vysoká cena energií, inflace, to nám jde samozřejmě do provozních nákladů, vyšší úrokové sazby, tlak na mzdy atd. Když si uvědomíme, co ty firmy musí zvládnout, tak si myslím, že to je pořádný ranec, který musíme unést.

Když vezmu činnost naší vlády, tak mě překvapuje, tady nikdo vládu nekritizoval, já ale musím, protože mě zklamala. Když vezmu současný krizový rámec, který byl vypsán v březnu 2022 a který měl pomáhat firmám, já sedím v hospodářské komoře v průmyslové sekci, takže jsem se snažil i na této úrovni s tím něco dělat, ale v zásadě s nulovým efektem. A teprve až když ta energie nastoupala přes 1000 EUR za megawatt hodinu, tak teprve potom přišli Němci, kteří zjistili, že už i na ně je to hodně a tak se to začalo řešit. Takže já se obávám, že u nás by se neřešilo nic. Já si pamatuji, že v květnu 2022 jsem měl nabídku od ČEZu za 10 Kč kilowatt hodinu pro domácnost, ale silové elektřiny. To znamená, to bylo kolem 12–13 Kč s dalšími náklady. A vláda nedělala nic. Nic se nedělo. Až od září, kdy do toho vstoupila EU, začalo probíhat zastropování atd. Když se ještě vrátím k tomu dočasnému krizovému rámci, což je vlastně dodnes jediná platforma, která znamená nějakou pomoc firmám, tak tento rámec byl vyhlášen v březnu 2022, upřesněn v červenci 2022 a znovu upřesněn 28. října 2022, kdy se trochu zmírnily parametry. To znamená, že ty firmy mají možnost získat větší kompenzaci.

To se ovšem v České republice neděje, protože Česká republika vyhlásila počátkem listopadu výzvu dočasného krizového rámce, který je ale postaru. Když to vezmu na náš případ, tak my jsme zaplatili o 18 miliónu korun víc ČEZu a my z toho dostaneme kompenzaci cca 2,7 miliónu korun. Ponovu bychom mohli dostat 5 miliónů korun, kdyby se akceptoval dočasný rámec z 28. října, který přijala EU. Takže já tady vůbec nevidím pomoc firmám, které nesou na zádech toto břímě. My jsme výrobní firma. A když si představíte, co ta výrobní firma musí zvládnout. Když si představíte všechny firmy v řadě v ČR – musí uživit policii, zdravotnictví, státní aparát, krajské aparáty, městské aparáty atd. A cokoli si stát u nás objedná, jakoukoli investici, tak tu má zadarmo, protože tu platíme my. Tu neplatí on. Místo toho, aby si stát firmy hýčkal, protože když firmy nevytvoří větší zisk, tak jak mohou potom dávat víc peněz na důchody, zdravotnictví a na vše ostatní. To prostě není možné.

Pokud ten stát s námi nepracuje jako s rovnocenným partnerem, tak je to velký problém. Mohl bych jít ještě dál, ale to už bych se opakoval.

Děkuji.

Ing. Jiří Matoušek

Dobrý den, dámy a pánové.

Omlouvám se za malé zdržení. Děkuji za pozvání na půdu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Myslím, že hodně věcí, které vám dnes ukážu, budou shrnutím toho, co už říkali kolegové. Ještě bych řekl, že my jako dodavatel, protože přede mnou byl kolega, který pracuje pro výrobce. My jsme dodavatel, který elektřinu a zemní plyn nakupuje od té ošklivé nebo špatně fungující burzy nebo přímo od výrobců. Z té elektřiny děláme produkty pro zákazníky a zákazníkům se snažíme, i když období energetické krize bylo velmi náročné, tak se snažíme dodávat tak, aby nepocítili problémy, které my máme za sebou. Samozřejmě tak jako ostatní dodavatelé, tak i my musíme ceny zvedat. Protože se nám to nelíbí a myslíme si, že máme čím v budoucnu na elektrickém trhu přispět, tak to je jeden z důvodů, proč jsme tady a proč jsme se zapojili i do veřejné diskuse.

Chci vám ukázat, co v zásadě znamená cenový strop. O kolik budou zákazníci oproti roku 2021 a oproti roku 2022 platit meziročně víc. Podívejme se na elektřinu. V tom prostředním sloupci je běžný rodinný domek, tak i přes ten cenový strop čeká zákazník zvýšení o 30%. A jsou zhruba na dvojnásobné úrovni oproti roku 2021. Tím zásadně pojmenováváme jeden z prvních problémů, že ten cenový růst je velmi rychlý a nechci komentovat budoucí ceny elektřiny, ale toto komentovat určitě budu. Růst cen jak elektřiny, tak plynu je abnormálně rychlý a cenový strop, se kterým vláda

přišla ke konci tohoto roku a bude uveden od ledna 2023, tak byl jediným řešením, jak si kopit čas pro to, aby bylo možné přistoupit ke koncepčním změnám.

U zemního plynu je situace trochu horší, protože běžná domácnost, která spotřebuje zhruba 10 MWh zemního plynu ročně, tak oproti roku 2021 bude platit trojnásobek a oproti roku 2022 je to zvýšení zhruba o 70%. Jenom potřebuji ještě upozornit na to, že toto je porovnání cenového stropu. A ceny třeba u silové elektřiny by směřovaly zhruba k 8.000 až 9.000 Kč za jednu MWh a u zemního plynu ty ceny budou, aby byly velmi volatilní, ale už teď je běžné, že zákazníci na konci roku platí 3.000 až 3.500 Kč za jednu MWh plynu.

A co nám rok 2022 ukázal? Bohužel jsme si potvrdili, že společný trh nefunguje tak, aby zajistil bezpečnost dodávky a aby zajistil stabilní a predikovatelnou cenu. My si myslíme v Centropolu a zaznělo to několikrát – ano – energetická politika není správná. Je chybná a je potřeba, aby my jsme přispěli k její opravě. Jako jeden z důležitých států EU a hlavně dnes předsedající stát. Společná burza, jak to pojmenovali kolegové, ona je v zásadě potřeba pro to, aby vytvářela cenu. Ale bohužel ta cena v tuto chvíli není cenou určující, do jakých zdrojů investovat. Burza nevytváří cenu, na základě které já jako podnikatel mohu jít a investovat peníze do paroplynové elektrárny, do uhelné elektrárny nemohu investovat samozřejmě vůbec, protože ty bychom měli zavřít zhruba v roce 2038. Takže ona neposkytuje správné cenové signály. A ani v zásadě nestimuluje v tuto chvíli spotřebu, protože dodavatelé museli buď na burze, anebo za cenu, kterou ta burza generovala, tu elektřinu koupit tak jako tak.

Jednu malou korekci ke kolegovi ze společnosti Sev. en Energy, ty ceny jsou tak vysoké, že zákazníci samozřejmě ke snižování spotřeby motivují, aniž bychom jim v tuto chvíli nastavili cenový strop třeba na 80% spotřeby. Prostě ceny jsou vysoké. Ony mohou být v budoucnosti na této úrovni, ale ceny se staly vysokými příliš, příliš rychle. To vede k tomu, že domácnosti začínají být závislé na sociálních dávkách. To je prostě fakt. Firmy ukončují činnost a propouští. Není to v tuto chvíli hromadné, ale už se to děje. Říkala to paní Švihlíková. Podpořil bych, že je třeba zajistit, aby Evropa byla nadále a její firmy v průmyslově orientované tak, aby byly konkurenceschopné. A to nám

vlastně v tuto chvíli protéká mezi prsty. A nechci říct, může za to, ale bohužel jednou z příčin je ta nesprávně nastavená energetická evropská politika, kde mnohem větší roli hrály ideje než ten faktický technický základ.

Pojďme rychle proběhnout, co se stalo u nás a co se stane v Evropě? ČEZ jako největší energetická společnost na trhu načerpala úvěrovou linku tři miliardy EUR. Neumím říct, jestli načerpala tři miliardy. Má úvěrovou linku na tři miliardy. O Pražské energetice už bylo řečeno mnoho. Taktéž potřebuje peníze na to, aby vlastně ustála energetickou krizi.

Menší dodavatelé, na to bych upozornil, protože na posledním slidu řeknu, čemu se také budeme muset v příštím roce věnovat. Menší dodavatelé řešili tu složitou situaci tím, že přenesli riziko svého podnikání na zákazníky. My teď také připravujeme opatření v rámci cenového stropu, kompenzačního mechanismu, tak nesmíme zapomenout na to, že příští rok se budeme muset opět začít věnovat ochraně spotřebitele a ochraně trhu. Aby na trhu nenastala zase další situace, kterou známe z roku 2021 se společností Bohemia Energy.

A co se stalo v Evropě? Francie se rozhodla, že převezme sto procent ve společnosti Energy de France, Německo zachránilo největšího dodavatele. Německo, a dnes již o tom bylo hovořeno, nasype pět biliónů přepočteno na české koruny do ekonomiky. To je vlastně v tuto chvíli velkou hrozbou pro společný evropský trh a volný pohyb zboží. My na to budeme muset reagovat. Vlastně to není úplně správné, částečně z toho mohou některé firmy těžit, ale spíš to bude mít negativní dopad. A my musíme najít peníze na to, abychom podpořili firmy úplně stejným způsobem, jako podpoří Německo své firmy. Pokud to neuděláme, tak naše firmy budou samozřejmě mnohem méně konkurenceschopné. Španělsko, Portugalsko se rozhodlo řídit cenu výroby elektřiny ze zemního plynu. Další a další státy nastavují ad hoc opatření, aby jejich domácnosti a firmy energetickou krizi přežily. To, necht' je důkazem toho, že jsme se dostali do situace, kdy potřebujeme začít řešit koncepčně opravy energetického trhu poté, co jsme udělali zásadní hot fixy.

Proč jsme se dostali až sem? Kolegové o tom již hovořili. Rád bych, abyste se podívali na ten graf nahoře. Během poslední dekády se Evropa zbavila zhruba třetinky instalovaného výkonu ze stabilních zdrojů. A nahrazuje ten

instalovaný výkon výrobou obnovitelných zdrojů. To znamená větrníky, větrná energie a solární energie. Chci říci, že my jsme samozřejmě zastánci rozumného podílu obnovitelných zdrojů v celkové výrobě elektřiny, ale je potřeba si přiznat, že ten podíl výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů je potřeba řídit ve vztahu k těm stabilním. Pokud nebudu schopen uřídit výkyvy v rámci výroby elektřiny ze sluníčka, z větru, pokud nebudu schopen zajistit tuto část elektřiny elektřinou z uhlí a elektřinou ze zemního plynu, aniž bychom se stali závislími tak, jak se ukázalo teď v posledním roce, na jednom dodavateli a pak jsme museli zemní plyn od tohoto dodavatele nahrazovat od dodavatelů jiných, tak bez toho nebude možné postavit změnu evropské energetiky. Potřebujeme začít řídit podíl obnovitelných zdrojů. Jen bych chtěl upozornit, že i my jsme se zbavili cca 2000 megawatt instalovaného výkonu. To jsou uhelné elektrárny Mělník, Prunéřov a Dětmarovice.

Ještě bych chtěl upozornit na jednu věc, a to je bezpečnost, protože tak, jak již bylo dnes zmíněno, my se nemůžeme upnout na jednoho velkého kamaráda. Ať už to bude Čína nebo Katar. My potřebujeme řídit výrobní zdroje a rozvoj energetiky tak, abychom byli optimálně v rámci Evropy soběstační. A ještě to nestačí, protože budeme potřebovat, aby byly dílčí celky v rámci Evropy soběstačné. Určitě si pamatujete na situaci, kdy elektřina stála cca 1000 EUR za megawatt hodinu. I když se jí příliš nezobchodovalo, tak tahle cena na burze svítila. A v zásadě to bylo mimo jiné i důsledkem toho, že ve Francii stála asi třetina bloků jaderných elektráren, která nevyráběla elektřinu. Celá evropská energetika je podfinancována. A vlastně ty obnovitelné zdroje, které vyráběly nad rámec elektřinu, tak ty spotřebovala Francie. K nám se vlastně ten benefit z obnovitelných zdrojů v podobě nižší ceny nedostal. To znamená, že teď je Evropa už tak provázaná, že my už se nemůžeme spolehnout na to, že některé státy budou přebytkové a některé státy mohou být nedostatkové ve výrobě elektřiny. My budeme muset vytvořit mnohem menší celky a rozhodně Česká republika by měla být tím státem, který si zachová přebytkovou bilanci. To znamená, že budeme vyrábět více elektřiny, než jí budeme fakticky schopni spotřebovat.

Nepatříme mezi zastánce opuštění burzy, nepatříme mezi zastánce opuštění EU. Ale tak jako jsme členy EU, tak bychom se měli v tuto chvíli zaměřit na změny na úrovni společného trhu. My jsme si tím cenovým stropem v zásadě koupili skoro až jeden rok a teď bychom ho měli využít. Definovat změny na úrovni společného trhu, a ještě před skončením našeho předsednictví to předjednat s nástupnickou zemí. Mezi ně by měly patřit zmiňované emisní povolenky. Rozhodně by mělo stačit zákaz obchodování těm, kdo emisní povolenky nepotřebují pro výkon své podnikatelské činnosti.

Stejně tak bychom se měli postavit i k elektřině. I tu mohou investiční fondy nakoupit a později ji prodat.

Určitě bychom se měli zabývat redefinováním modelu cenotvorby tak, aby společná evropská burza začala poskytovat reálnější ceny, které pomohou alokovat zdroje do obnovy energetiky, a energetika nebyla závislá jenom na státních dotacích, intervencích. A aby taktéž zajistila stabilnější ceny. To znamená výkyvy, kdy elektřina stojí 1000 EUR a za další tři měsíce ji můžeme koupit za 400 EUR, není ukázkou stability.

Máme za sebou několik let ideologického boje za klimatické cíle nebo hon za klimatickými cíli. Neměli bychom čekat na to, až řešení na evropské úrovni buď dopadne, nebo nedopadne. Paralelně s ním bychom měli pracovat na tom řešení národním.

Do naší koncepce musí rozhodně patřit diverzifikace dodávky plynu spojená opět do menších celků. Napojení LNG terminálu ve Svinoústí atd. Ale měli bychom také mít připravený plán na to, co se stane, když se nebudeme schopni v EU domluvit na řešení, které zajistí dostupnou elektřinu pro domácnosti a firmy v Evropě a do budoucna nezávislou na jedné nebo dvou velkých zemích.

Dovedeme si představit, že bychom odřídili vývoz elektřiny formou daně a primárně uspokojovali poptávku v České republice. Určitě by se tím mělo zabývat Ministerstvo průmyslu a obchodu, do jehož gesce energetika patří.

Avizoval jsem, že v roce 2023 se máme zaměřit na to, aby se už neopakovaly situace, kdy dodavatelé posílají zákazníky na ceny navázané na denním trhu a kdy jsou porušovány smluvní závazky a kdy pak firmy a odběratelé se musí

soudně domáhat plnění smluvních závazků od dodavatele, který poslal jejich odběrné místo k dodavateli poslední instance za vysoké ceny.

Dneska ke vstupu na trh neexistují bariéry. Vstoupíte tam s minimálními náklady a z trhu lze odejít bez naplnění závazku vůči zákazníkům. V tuto chvíli nejsou dodavatelé stále povinni dodržovat kapitálovou přiměřenost. Můžete klidně získat dvacet tisíc zákazníků, můžete pro ně nakupovat na denním trhu a v zásadě potřebujete jenom vlastní peníze na jistění, na nákupy a ten faktický nákup. Vůbec nemusíte nakupovat dopředu a v momentě, kdy vám to přestane vyhovovat, tak pošlete dopis zákazníkům a řeknete, že od zítřka se o vás stará dodavatel poslední instance. V tomto roce byla rozpracována novela, která nebyla dokončena a určitě bychom měli hned zkraje příštího roku zajistit, že na dodavatelský trh vstoupí pouze ty subjekty tak jako v bankovníctví, kteří budou mít základní kapitál. Jestli to bude 50, 100 nebo 200 mil. korun, tak tuto diskusi vedme později. Měli bychom definovat, jak pro zákazníky budou dodavatelé nakupovat. To znamená jednoduchý příklad: Já musím mít jako dodavatel na následujících 12 měsíců buď nakoupeno, nebo mít peníze na zaplacení ceny, která na velkoobchodním trhu existuje. Pokud nemám nakoupeno a pokud nemám ani ty peníze, tak se jedná o spekulaci a v tu chvíli bych měl vlastně zákazníky odevzdat ne dodavatelům poslední instance, ale možná, protože i ten model dodavatelů poslední instance, který je zhruba 20 let, jak je liberalizován trh starý, tak také potřebuje upravit, možná ke státnímu obchodníkovi.

A co bychom měli určitě příští rok splnit, tak je potřeba zavést povinnost dodavatelů naplnit smluvní závazky. Ještě jednou upozorňuji na to, co se dodnes na trhu děje. Dodavatel může změnit obchodní podmínky pro své zákazníky, a i když si zákazník objednal produkt A, tak od zítřka plus třicet dní mu může změnou těch obchodních podmínek poskytnout produkt B. To je většinou ten spotový produkt. Tím ti menší dodavatelé přenášeli riziko svého podnikání na zákazníka. A toto není akceptovatelné. Takže budeme muset zajistit, že pokud to takový dodavatel udělá, tak takový dodavatel taktéž ponese riziko této změny k zákazníkům, aniž by se zákazník musel té finanční náhrady domáhat soudně.

To je za mě asi vše.

Vydává Institut Svobody a přímé demokracie (ISPD)

Americká 39, 120 00 Praha 2

Neprodejné

